

VOCEA

AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA nr. 3 (6), 2013

CALM: COOPERARE FĂRĂ FRONTIERE

Congresul Autorităților Locale (CALM) consideră cooperarea, atât la nivel local și regional, cât și pe dimensiunea internațională, drept o modalitate eficientă și justificată de a determina dezvoltarea și progresul APL. Astfel, promovarea unei strategii de deschidere față de potențialii parteneri locali și internaționali, dar și preluarea unor experiențe verificate în timp, constituie, în accepția noastră, o rețetă a succesului. Sunt deja multe argumente în favoarea acestei axiome, care se conturează din colaborările reciproce avantajoase, pe care am reușit să le inițiem și care, fiecare luată separat, a determinat "schimbarea la față" a comunităților-partenere, de o parte și de alta a frontierelor.

COOPERARE ȘI PARTENERIAT, PENTRU EFICIENȚĂ

Extinderea conlucrării dintre APL-urile din Republica Moldova și cele din diferite state ale lumii este unul dintre obiectivele CALM. În acest scop au fost lansate mai multe parteneriate fără frontiere între comunitățile locale, ca un instrument eficient de a spori potențialul APL,

Viorel FURDUI, director executiv CALM:

„Anul trecut s-a desfășurat sub semnul colaborării, fiind declarat și de Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare drept „Anul Cooperării”

dar și de a îmbunătăți calitatea serviciilor prestate cetățenilor. Pentru a deveni mai eficiente, primăriile trebuie să-și perfecționeze continuu capacitățile de exercitare a actului administrativ, iar acest deziderat este unul comun, care depășește granițele unei singure localități sau țări. Respectiv, relațiile bilaterale, bazate pe

transferul de expertiză, sunt în stare să propulseze activitatea comunităților la un nou nivel calitativ.

Din acest punct de vedere, strategiile care au dat roade în alte state pot fi implementate cu succes în comunitățile din Republica Moldova. Totodată, și primarii din țara noastră dețin o experiență demnă de tot respectul, care ar putea reprezenta un izvor de inspirație pentru potențialii lor parteneri, consideră Viorel Furdui, director executiv CALM: „Anul trecut s-a desfășurat sub semnul colaborării, fiind declarat și de Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare drept „Anul Cooperării”. Chiar dacă suntem în 2013, importanța acestei inițiative rămâne valabilă și actuală. De noi depinde să valorificăm acest potențial, să replicăm la experiența altor comunități, unele dintre care sunt cu un pas sau doi mai aproape de spațiul european și de obiectivele sale majore. Este și o oportunitate să învățăm din greșelile altora, astfel evitând propriile erori. De la lansarea CALM, am intermediat mai multe acorduri de colaborare între APL, membre ale CALM, și colegii lor din diferite țări ale lumii. Vorbim despre o colaborare directă, bazată pe raporturi strânse între autoritățile partenere. Anume această modalitate de cooperare, de la primar la primar, de la primărie la primărie, de la om la om, reprezintă o adevărată forță motrice pentru dezvoltarea infrastructurii, economiei, turismului,

culturii în localitățile care sunt deschise pentru colaborare și transferul de know-how administrativ”.

COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ, FORȚĂ MOTRICE PENTRU APL

Primarii din toată lumea, într-o măsură mai mică sau mai mare, se confruntă cu aceleași probleme. Fie că e vorba despre un stat-membru al UE, fie că e vorba despre o țară din fostul lagăr socialist, pretutindeni edilii solicită unele și aceleași lucruri: mai multă autonomie, o descentralizare reală și părgihii eficiente pentru a influența calitatea vieții în comunitățile pe care le conduc. Cooperarea și dialogul pot identifica și asigura soluții durabile care, fiind implementate, vor genera schimbări sensibile la nivelurile 1 și 2 ale guvernării locale, este ferma convingere a Tatianeii Badan, președinta CALM: „Relațiile de colaborare și parteneriatele cu comunitățile locale din Uniunea Europeană și alte țări este unul din mijloacele importante de dezvoltare și modernizare a comunităților locale din Republica Moldova. De aceea, procesul de stabilire a parteneriatelor între comunitățile locale din Republica Moldova și cele din alte țări trebuie permanent impulsat. Astfel vom lărgi considerabil și sigur aria posibilităților de dezvoltare locală”.

Tatiana BADAN, președinta CALM:

„Relațiile de colaborare și parteneriatele cu comunitățile locale din UE și alte țări este unul din mijloacele importante de dezvoltare și modernizare a APL-urilor din RM”.

Și autoritățile centrale conștientizează tot mai mult în ultima vreme importanța deschiderii către astfel de proiecte. Potrivit lui Vladimir Ciobanu, consilierul președintelui Republicii Moldova, Vladimir Ciobanu, aspirațiile europene ale statului nostru sunt strâns legate de aceste punți între APL: „Parteneriatele de acest gen nu sunt altceva decât pași reali spre integrarea în spațiul european, pe care ne-o dorim cu toții. Ceea ce fac primarii, prin stabilirea unor relații cu omologii lor din diferite țări, este o apropiere constantă și veritabilă de adevăratele valori europene. Revirimentul pe acest segment, produs și grație CALM, va da cu siguranță rezultatele scontate”.

CALM, pe puncte

➤ *reperle ediției*

■ **DREPTUL LA AP(E)L.** Autoritățile de pe ambele maluri ale Prutului și-au dat mâna.

➤ pag. 2

■ **CALM: PUNȚI ADMINISTRATIVE ȘI CULTURALE ÎNTRE RM ȘI FR.** 20-23 noiembrie, 2012, Chișinău.

➤ pag. 4

■ **PARTENERIAT TRANSFRONTALIER.** CALM dezvoltă parteneriate cu autoritățile locale din Ucraina.

➤ pag. 5

■ **REȚEAUA FEMEILOR CALM-e.** Întâlniri de neuitat: în vizită la Liga Femeilor – Primari din România.

➤ pag. 6

■ **CALM: PRIMARII TREC GRANIȚA.** Parteneriat moldo-lituanian, în plină desfășurare.

➤ pag. 8

■ **DESANT MOLDOVENESC ÎN ȚARA CU CEL MAI ÎNALT NIVEL DE TRAI.** Norvegia: impresii de primar.

➤ pag. 9

■ **PUTEREA ÎN APLICARE.** Autoritățile locale contribuie la dotarea serviciului situații excepționale al Ministerului Afacerilor Interne!

➤ pag. 10

■ **Femeile CALM-e la CUMPĂNA.** 25-29 mai, România

➤ pag. 10

■ **COOPERARE PENTRU EFICIENȚĂ.** Experiența polonezilor în administrarea publică locală poate fi preluată și implementată în R. Moldova!

➤ pag. 12

■ **PRACTICI DE SUCCES.** Experiența turcilor în managementul activităților din subordinea APL, adusă în Moldova

➤ pag. 13

■ **IMPULS... PRIMAR.** Verbul „a fi”, dincolo de cuvinte. Interviu cu Constantin Cojocaru, primar de Edineț

➤ pag. 14

■ **CALM AVIZ.** Expertiza Congresului Autorităților Locale din Moldova privind impactul anumitor inițiative legislative asupra APL.

➤ pag. 17

■ **CALM INFO**

➤ pag. 19

■ **CALM, PE SCURT.** Agenda Congresului Autorităților Locale din Moldova (ianuarie -iulie 2013)

➤ pag. 22

Autoritățile de pe ambele maluri

Autoritățile publice locale din Republica Moldova și România au de acum încolo o platformă comună. Pe 24 mai 2013, la Chișinău, a avut loc prima Sedință Comună a Guvernelor Locale din România și Republica Moldova. În cadrul întâlnirii a fost constituit Consiliul Autorităților Locale din Republica Moldova și România, un for al tuturor primarilor din ambele țări.

Evenimentul istoric, organizat de Congresul Autorităților Locale din Republica Moldova (CALM) și Asociația Comunelor din România (A.Co.R.), a întrunit aproximativ 100 de primari din ambele state, membri ai organelor de conducere a asociațiilor, precum și înalți demnitari de stat: Liliana Palihovici, președinte interimar al Parlamentului Republicii Moldova, Radu Podgorean, Secretar de Stat pentru analiză politică și relația cu Parlamentul al Ministerului de Externe al României, Vladimir Ciobanu, consilier al Președintelui Republicii Moldova, Iurie ȚAP, Președintele comisiei speciale privind descentralizarea și consolidarea autonomiei locale, Dorin Chirtoacă, primar general al municipiului Chișinău și vicepreședinte CALM, președinții celor două organizații – Emil Drăghici (A.Co.R) și Tatiana Badan (CALM).

Potrivit Acordului semnat între CALM și A.Co.R., printre obiectivele de bază ale Consiliului se regăsesc: activitatea în comun și coordonarea reciprocă mai bună în domeniul promovării descentralizării și autonomiei locale, intensificarea relațiilor directe și de parteneriat între comunitățile locale din Republica Moldova și România, schimbul de experiență, realizarea de proiecte comune de dezvoltare comunitară, atragerea de investiții, precum și asigurarea sprijinului reciproc pe plan internațional, inclusiv în procesul de aderare/participare la activitatea diverselor organizații europene și internaționale.

„Beneficiile acestui Consiliu, ce reunește Congresul Autorităților Locale și Asociația comunelor din România, constau în apropierea intereselor celor două structuri, dar și a colectivităților locale din cele două state. Dorim înfrățirea a cât mai multe comune din Republica Moldova cu cele din România”, a menționat Emil Drăghici, președintele Asociației Comunelor din România.

La rândul său, Tatiana Badan, președintele Congresului Autorităților Publice Locale din Moldova, a specificat că această colaborare este doar un început. „Temelia unei bune guvernări e autoritatea publică puternică, bine dezvoltată și cu suficiente

capacități. Relațiile de colaborare și parteneriatele cu comunitățile locale din Uniunea Europeană și alte țări sunt mijloace importante de dezvoltare și modernizare a comunităților locale din Republica Moldova. De aceea, salutăm acest eveniment important, care sperăm să impulsioneze procesul de stabilire a parteneriatelor între comunitățile locale din Republica Moldova și cele din alte țări, astfel lărgind aria posibilităților de dezvoltare locală”, a declarat Tatiana Badan.

Liliana Palihovici, președinte interimar al Parlamentului

„ Prin experiențele pozitive pe care le pot împărtăși primarii din România, referitoare la implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene, primarii noștri vor prelua multe lucruri utile. ”

Președintele interimar al Parlamentului, Liliana Palihovici, a salutat constituirea Consiliului comun al autorităților locale din cele două state. „Apreciez inițiativa de a constitui Consiliul Autorităților Locale din Republica Moldova și România și am convingerea că, prin parteneriate de colaborare dintre primarii din ambele țări, vom putea ajuta cetățenii țărilor noastre să aibă o calitate mai bună a vieții. Prin experiențele pozitive pe care le pot împărtăși primarii din România, referitoare la implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene, primarii noștri vor prelua multe lucruri utile și vor contribui la susțin-

neria eforturilor autorităților publice locale în eventualitatea integrării europene a țării noastre. Îmi face o deosebită plăcere să vă salut și să vă zic că am ferma convingere că la sfârșitul acestui eveniment primarii din ambele țări vor avea multe lucruri învățate și vor avea bune experiențe împărtășite aici. Cu siguranță, veți avea și idei de proiecte, pentru a fi dezvoltate în parteneriat mai departe. Vă salut în Moldova și vreau să spun că apreciez enorm ceea ce fac aleșii locali, ce fac reprezentanții autorităților locale, care constituie unul dintre pilonii unui stat de drept. Dacă avem primari puternici, profesioniști care știu cum să ajute cetățeanul, dacă avem aleși locali care muncesc în interesul cetățeanului, avem o mai bună situație în țară, avem un alt grad de dezvoltare a țării, iar împreună autoritățile publice centrale și cele locale contribuie mai eficient la sporirea bunăstării cetățeanului. Eu știu, chiar dacă sunteți primari în diferite comune, problemele sunt similare. Totodată, chiar dacă sunteți primari ai diferitor țări, una membru al Uniunii Europene, alta care aspiră să obțină acest statut, problemele sunt similare. Gradul lor este diferit și posibilitățile de soluționare a acestor probleme sunt diferite. Sunt sigură că prin parteneriatele dintre primarii din Republica Moldova și România vom putea să ajutăm cetățenii din ambele țări să aibă o calitate mai bună a vieții. Vă urez să aveți un timp frumos în Republica Moldova, să faceți cunoștință nu numai cu primarii care sunt prezenți, dar și cu Republica Moldova”, a declarat Liliana Palihovici.

Vladimir Ciobanu, consilierul Președintelui Republicii Moldova:

„ Din partea președintelui Republicii Moldova, Nicolae Timofti, vă urez într-un ceas bun! ”

Vladimir Ciobanu, consilierul Președintelui Republicii Moldova, prezent la eveniment, de asemenea a salutat această inițiativă, accentuând rolul deosebit de important

al autorităților locale în procesul de modernizare a comunităților noastre locale, dar și a țării în întregime. „Azi trebuie să recunoaștem ferm că doar în condițiile unei administrații publice locale puternice și administrate cu surse necesare poate fi asigurat un grad înalt de dezvoltare și democrație. Apreciam mult evenimentul de astăzi ca fiind unul simbolic și deosebit de important. Cunoaștem bine că relațiile speciale de prietenie și colaborare dintre Republica Moldova și România au existat întotdeauna, chiar și în perioadele istorice mai puțin benefice pentru dezvoltarea lor. Însă astăzi putem afirma cu satisfacție că situația se schimbă și relațiile de prietenie și strânsă colaborare au devenit mult mai intense și implică toate domeniile de activitate socială, politică și economică. Acest eveniment este un pas semnificativ în îndeplinirea aspirațiilor de integrare europeană a Republicii Moldova, precum și de stabilire și identificare a relațiilor dintre administrațiile publice locale din diferite țări. Merită atenție specială faptul că printre obiectivele de bază ale acestei structuri comune este o coordonare reciprocă, mai eficientă, în domeniul promovării descentralizării și autonomiei locale. Facilitarea stabilirii unui parteneriat și intensificarea relațiilor directe între comunitățile locale, schimbul de experiență, precum și asigurarea sprijinului reciproc pe plan internațional, inclusiv în procesul de

ale Prutului și-au dat mâna

aderare și participare în cadrul diverselor organizații internaționale sunt aspecte foarte importante. Înțelegând existența unui potențial considerabil și neexplorat până în prezent în relația colectivităților locale din cele două state, precum și experiența deosebit de valoroasă a colectivităților locale din România, să facem tot ce ne stă în putință în vederea implementării corespunzătoare în țările noastre a stardardelor europene în domeniul descentralizării și autonomiei locale. Inclusiv, prin intermediul dezvoltării relațiilor directe între comunitățile locale. Profitând de ocazie, din partea președintelui Republicii Moldova, Nicolae Timofti, vă urez într-un ceas bun, succese și realizări frumoase pentru binele dezvoltării comunităților locale din țările noastre”.

Radu Podgorean, Secretarul de Stat al Ministerului de Externe al României:

„Obiectivul nostru comun este integrarea europeană a Republicii Moldova.”

În intervenția susținută în deschiderea reuniunii, Secretarul de Stat al Ministerului de Externe al României Radu Podgorean a precizat: „Ne bucurăm că administrația publică locală își aduce în mod nemijlocit contribuția la dezvoltarea relației dintre România și Republica Moldova, în completarea activităților pe palierul guvernamental. Este nevoie de un efort comun în slujba interesului comun – modernizarea la standarde europene a Republicii Moldova. România va susține, la fel cum a făcut-o și până acum, în mod deplin și necondiționat, toate proiectele care pot

contribui la dezvoltarea societății, la consolidarea democrației și a statului de drept, la asigurarea liberei circulații în spațiul UE și la creșterea bunăstării, în beneficiul tuturor cetățenilor Republicii Moldova. Sunt onorat să mă aflu astăzi alături de dumneavoastră și vreau să salut, în numele meu și al ministrului român al Afacerilor Externe, organizarea acestui proiect. Reuniunea de față demonstrează încă odată profunzimea și amploarea pe care a dobândit-o în ultimii ani relația bilaterală. Contactele, mai degrabă sporadice între primării din zona de graniță și motivate la început de dorința firească de regăsire și cunoaștere reciprocă, au devenit cu timpul frecvente, susținute, pragmatice și și-au extins aria geografică, semn al unui crescut interes reciproc. Ne bucurăm că aceste relații sau instituționalizate în februarie 2012 și că astăzi administrația publică locală își aduce contribuția la dezvoltarea relației dintre România și Republica Moldova în complementaritatea activității pe barierul guvernamental. Relația cu Republica Moldova reprezintă o prioritate constată pentru România, subiecte cu un sens larg și neechivoc cu întreaga clasă politică de la București. Tot mai multe proiecte concrete se desfășoară între cele două maluri ale Prutului, fie că vorbim de reabilitarea podurilor, de construcția liniilor electrice, a conductelor de gaz, de burse sau de contacte între oameni. Toate sunt menite să lege din nou, mai strâns Republica Moldova la spațiul european, la valorile și standardele acestuia. Obiectivul nostru comun este integrarea europeană a Republicii Moldova. Începând din anul 2009 s-au întreprins pași semnificativi pe această cale, iar rezultatele au fost apreciate chiar elogios atât la Bruxelles, cât și în capitalele europene. Remarc faptul că, în acest timp, Republica Moldova a fost recunoscută ca o poveste de succes a vecinătății vestice a Uniunii, chiar de state membre, care au avut în debut aprecieri mai rezervate. Un exemplu al acestei recunoașteri, care ține de autoritatea locală, o reprezintă organizarea în septembrie anul trecut, la Chișinău, a conferinței autorităților locale și regionale a Parteneriatului Estic. Este nevoie acum, dar și mai departe, de responsabilitate, de

voință și efort din partea întregii clase politice din Republica Moldova pentru menținerea stabilității și continuarea reformelor. Doar astfel, drumul parcurs cu succes până în această etapă va putea să aducă într-un viitor nu chiar îndepărtat rezultatul meritat. Fiți încredințați că România vă este alături în procesul transformării și reformelor către Uniunea Europeană. România vă susține precum a făcut-o și până acum”.

Discuțiile din cadrul reuniunii s-au axat pe analiza situației și a priorităților din domeniul descentralizării și autonomiei locale din România și Republica Moldova. Reprezentanții autorităților locale din cele două state au convenit asupra unui set comun de acțiuni pentru perioada următoare, care să contribuie la stabilirea de parteneriate și modernizarea administrației locale la standarde europene.

Lurie Tap, președintele Comisiei Parlamentare Speciale pentru Decentralizarea și Consolidarea Autorităților Publice Locale:

„Constituția Republicii Moldova spune foarte clar că autoritățile publice locale sunt cele care urmează să apere interesele colectivităților locale.”

„Am și eu o deosebită plăcere să vă salut și sunt încrăzută că vom avea succes doar împreună. Mă bucur că astăzi, dar e ceva mai mult de 10 ani de la primele legături între structurile reprezentative ale Republicii Moldova și României, s-a ajuns la un nivel foarte înalt a cooperării. Am avansat bine și sper așa să mergă și de astăzi înainte. Pentru autoritățile publice locale din Republica Moldova, prezența dumneavoastră este foarte importantă, pentru

că sunteți actori foarte importanți. De altfel, Constituția Republicii Moldova spune foarte clar că autoritățile publice locale sunt cele care urmează să realizeze autonomia locală sau să apere drepturile și interesele colectivităților locale. Aș zice, este, de fapt, și un exemplu important pentru structurile noastre centrale, pentru Parlamentul și guvernul Republicii Moldova și, respectiv, al României. Și asta, pentru că anume lor le este caracteristică stabilirea podurilor nu doar de flori, dar punți reale de cooperare care să permită mai departe autorităților locale să valorifice din plin aceste posibilități”, a declarat Lurie Tap, președintele Comisiei Parlamentare Speciale pentru Decentralizarea și Consolidarea Autorităților Publice Locale.

Dorin Chirtoacă, primar de Chișinău, vicepreședinte CALM:

La rândul său, primarul capitalei și vicepreședintele CALM, Dorin Chirtoacă, a remarcat importanța acestui for: „Dați-mi voie să felicit Congresul Autorităților Locale din RM pentru această inițiativă de a unifica eforturile autorităților locale din RM și România, în vederea consolidării autonomiei locale. Cum spunea un coleg la Bruxelles: „Puterea trebuie să revină acasă!”. Locul puterii este în primul rând la nivel local, pentru că este punctul de contact între omul de rând și o structură a statului, în cazul dat primăria, Consiliul local. Din păcate, Europa în întregime a fost construită la început de-o manieră centralizată, practic a fost formată din monarhii, monarhii absolute, apoi monarhii constituționale. Dar în tot cazul, puterea era supracentralizată practic unei singure persoane sau grup de persoane, de 100 de ani este un efort continuu de a descentraliza puterea și de a ajunge ca puterea să revină acasă la nivelul local, la nivelul administrației

ei. În ce măsură acest lucru reușește sau nu putem studia exemplul fiecărui stat în parte. Din păcate, noi suntem încă departe și, mai ales, cei care au făcut parte din fosta Uniune Sovietică. În Republica Moldova, o primărie nu are dreptul să pună o simplă amendă cuiva, pentru faptul că a aruncat un muc de țigară sau a construit neregulamentat, sau nu respectă regulile de salubritate și ordinea publică. Sarcinile primăriilor și a consiliilor raionale sunt de a face curățenie, de a avea grijă de serviciile publice, de a presta servicii. Mai degrabă ar trebui să-i numim prestatori de servicii pe cei care reprezintă nivelul 1 și 2 al administrației din RM. Pentru a putea vorbi de primării și consilii raionale la modul real, ar trebui să fie modificate esențial competențele și exercitarea puterii publice în cadrul acestor instituții. În tot cazul, pe lângă aceasta, autoritățile locale din România au ocazia să obțină direct fonduri europene, pentru infrastructură, pentru dezvoltare. Lucru care, din păcate, nu este posibil și pentru autoritățile locale din RM. Sper ca eforturile comune ale autorităților locale și regionale din RM și România să permită, pe de o parte, accelerarea procesului de descentralizare și atribuire de competențe pentru a-și putea exercita atribuțiile în regim de putere publică cei care reprezintă autoritățile locale în RM. Pe de altă parte, să poată reuși România, cu o absorbție mai mare a fondurilor europene, un schimb de experiență mai intens cu colegii din RM”.

Ședința Consiliului a fost una de inaugurare, fiind prima reuniune care a pus baza activităților ulterioare. Dar, în același timp, lansarea Consiliului reprezintă o consecință și o consecvență logică a tuturor activităților de cooperare și a parteneriatelor încheiate anterior dintre autoritățile publice locale din Moldova și România, dintre CALM și ACoR.

De asemenea, ținem să vă aducem la cunoștință că, în vederea dezvoltării relațiilor de cooperare între comunitățile locale din Republica Moldova și alte țări, astfel de inițiative și parteneriate vor fi realizate și cu asociațiile autorităților locale din țările cu care CALM are încheiate acorduri de colaborare: Polonia, Letonia, Norvegia, Ucraina, etc.

CALM: PUNȚI ADMINISTRATIVE ȘI CULTURALE ÎNTRE RM ȘI FR

În perioada 20-23 noiembrie 2012, la inițiativa Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), Republica Moldova a fost vizitată de către delegația Consiliului municipalităților din Sankt-Petersburg, Rusia, în număr de 15 președinți ai consiliilor locale/primari.

Vizita a avut drept scop familiarizarea cu activitatea autorităților locale din Moldova, cu activitatea Congresului Autorităților Locale din Moldova, schimbul de experiență și stabilirea relațiilor de colaborare.

În prima zi a vizitei a avut loc întâlnirea dintre delegația din Sankt-Petersburg și membrii CALM de ambele nivele, precum și cu conducerea CALM. În cadrul întrunirii, participanții au prezentat cartea de vizită a localităților pe care le reprezintă, au făcut schimb de experiență și și-au manifestat activ interesul de a colabora. Delegația din Sankt-Petersburg a aflat detalii despre structura administrativ – teritorială a Republicii Moldova, au fost prezentați indicatorii macroeconomici, activitatea autorităților locale, a fost explicat esența și scopul CALM, mecanismul de funcționare a acestuia, rolul, interacțiunea cu guvernul central, donatorii și organisme internaționale.

Președintele CALM, Tatiana Bădan, a menționat importanța evenimentului și faptul că există posibilitatea ca autoritățile locale din Moldova nu doar să facă schimb de experiență, dar și să stabilească relații de colaborare în diferite domenii: economic, prestarea serviciilor, social, cât și cultural.

La rândul său, șeful delegației din Sankt-Petersburg, Vsevolod Belikov, a menționat importanța stabilirii relațiilor de colaborare dintre autoritățile publice locale din Moldova și cele din Sankt-Petersburg, precum și importanța reformelor implementate în domeniul APL în ambele țări.

În cea de a doua zi a vizitei, delegația s-a întâlnit cu reprezentanții primăriei municipiului Chișinău, în frunte cu primarul general Dorin Chirtoacă, vicepreședinte CALM.

Chirtoacă și-a exprimat satisfacția pentru faptul că la această etapă încep să se refacă relațiile de colaborare ale Chișinăului cu orașele din fosta URSS. Primarul de Chișinău i-a informat pe oaspeți despre prioritățile municipalității în această perioadă, și anume dezvoltarea transportului public municipal, reabilitarea infrastructurii urbane, amenajarea cartierelor locative și a locurilor de parcare, activitatea serviciilor de salubritate și creșterea veniturilor la bugetul local etc. După cum a subliniat viceprimarul capitalei Nistor Grozavu, una din principalele probleme ale Chișinăului este costul ridicat al resurselor energetice.

Șeful delegației din Sankt-Petersburg, la rândul său, a remarcat importanța stabilirii unor relații de colaborare dintre autoritățile publice locale din cele două orașe. În context, a fost prezentată experiența autorităților capitalei de Nord a Federației Ruse în implementarea reformei locativ-comunale, a programelor de susținere a

familiilor defavorizate și organizarea acțiunilor publice.

În aceeași zi, delegația din Sankt Peterburg a vizitat orașul Orhei unde, în cadrul mesei rotunde organizată cu acest prilej, oaspeții au avut ocazia să discute cu primarul orașului Orhei, Vitalie Colun, cu viceprimarii orașului și cu consilierii locali. Esența discuțiilor a ținut de stabilirea relațiilor de colaborare și parteneriat în domeniul economic, social și cultural între orașul Orhei și Sankt Petersburg. Oaspeții au făcut cunoștință cu istoria orașului Orhei, situația socio-economică actuală, au fost împărtășite experiențele ambelor orașe privind serviciile ce le prestează: amenajarea teritoriului, organizarea lucrărilor de salubritate și transportarea gunoiului, aprovizionarea cu apă și canalizare, realizarea activităților de agrement pentru locuitori, organizarea și implementarea activităților de tutelă etc.

Cea de-a treia zi a vizitei a fost marcată de întâlnirea cu reprezentanții Parlamentului Republicii Moldova, și anume cu membrii Comisiei administrație publică și dezvoltare regională. În cadrul întrevederii au fost abordate mai multe subiecte ce țin de relațiile dintre cele două state, activitatea APL-urilor, relațiile dintre autoritățile centrale și cele locale, problemele cu care se confruntă atât Republica Moldova, cât și Rusia.

Președintele Comisiei parlamen-

tare administrație publică și dezvoltare regională, Eduard Mușuc, a subliniat importanța și rolul CALM în relațiile dintre comisia parlamentară și APL-uri. CALM și comisia parlamentară administrație publică și dezvoltare regională lucrează în strânsă colaborare, iar proiectele de legi examinate

de comisie sunt consultate cu CALM, prin mecanismul de avizare.

În aceeași zi, delegația a vizitat centrul pentru copii și tineret din comuna Budești fiind întâmpinați cu pâine și sare de către primarul comunei Budești, Nina Costiuc. Reprezentanții delegației au făcut cunoștință cu activitatea centrului, au vizionat un mic concert pregătit de către copiii ce frecventează centrul, rămânând extrem de impresionați de talentul co-

piilor și al profesorilor. Reprezentanții delegației au menționat că atunci când copiii din Republica Moldova prezintă dansuri tradiționale ruse, iar copiii din Rusia dansează sârba și hora moldovenească, cultura este cea care ne unește și conduce la dezvoltarea relațiilor.

Delegației din Sankt Petersburg a participat și la sărbătoarea „Ziua agriculturii”, organizată de Consiliul raional Dubăsari, în satul Coșnița. Bogăția tradițiilor moldovenești și ospitalitatea gazdelor au creat o atmosferă de prietenie ce a impulsionat oaspeții la o deschidere spre colaborări strânse și de durată atât în domeniul cultural, cât și cel social și economic. Președintele raionului Dubăsari, Grigore Policinschi, împreună cu șeful delegației din Sankt-Petersburg, Vsevolod Belikov, și-au exprimat sincerele intenții de colaborare în toate domeniile, subliniind că, având un trecut istoric comun și posibilitatea de comunicare fără traducător, pot fi gădite ușor rețelele pentru relații bilaterale reciproc avantajoase.

În ultima zi, delegația a vizitat orașele Tiraspol și Bender unde au avut întrevederi cu reprezentanții autorităților locale și centrale. Aceste întrevederi au fost facilitate de CALM și partenerul CALM din Transnistria, ONG «Agenția pentru Dezvoltare Regională».

În final, reprezentanții delegației din Sankt Petersburg, Rusia, au accentuat că aceasta este prima vizita a delegației, una de informare și tatonare a terenului pentru relații de colaborare. Vor urma multe alte vizite ce vor avea un caracter mai concret, cu tematică specifică ce vor ține de dezvoltarea relațiilor dintre APL-urile din Republica Moldova și cele din Sankt Petersburg. Oaspeții au mulțumit gazdelor pentru ospitalitate și deschidere, sperând că relațiile dintre CALM și Consiliul municipalităților din Sankt-Petersburg vor fi fructuoase, constructive și de durată.

CALM DEZVOLTĂ PARTENERIATE CU AUTORITĂȚILE LOCALE DIN UCRAINA!

Pe data de 4-5 iulie, în orașul Ukrainka, a avut loc Conferința anuală a orașelor mici din Ucraina. Tema conferinței a abordat aspecte ce țin de următorul subiect important din activitatea APL: "Localitățile mici în centrul reformei Autonomiei locale și organizarea teritorială administrativă în Ucraina".

Din partea autorităților locale ale Republicii Moldova, la acest eveniment au participat: Tatiana Badan, președinte CALM,

Viorel Furdui, director executiv CALM, Galina Zalevscaia, primar de Ocnița, Valentina Casian, primar de Strășeni, Ana Dicusar, primar de Cetireni, Ungheni, Valentin Sîtnic, primar de Stăuceni.

Reprezentanții CALM au fost întâmpinați de către primarul orașului Ukrainka, Pawel Kozyryev, care este și președintele Asociației orașelor mici din Ucraina.

În cadrul conferinței din 4 iulie s-a discutat despre reforma descentralizării și a administrației publice în Ucraina și în alte țări europene, sporirea capacității instituționale a autorităților locale din Ucraina, activitățile Asociației orașelor mici din Ucraina. În special, a fost luată în dezbateri concepția reformei din Ucraina.

Deoarece sistemul administrativ local din Ucraina se află încă într-o perioadă a căutărilor și tatonărilor, experiența colegilor moldoveni reprezintă un fond de aur pentru derularea reformelor în statul vecin. Republica Moldova, prin implicarea CALM și prin aportul direct al administrațiilor locale, a reușit promovarea unor inițiative legislative esențiale pentru dezvoltarea comunităților locale.

le. Experiența statului nostru, dar și scheme de lobby în reprezentarea intereselor administrațiilor locale, au constituit esența discursului directorului executiv CALM, Viorel Furdui. La finalul acestuia, primarul orașului Khmelnytskyi a insistat ca această prezentare să

ucrainene sătești (VASSR).

La finalul evenimentului, de către Congresul Autorităților Locale din Moldova au fost semnate două acorduri de cooperare (înfrățire). În așa fel, a fost oficializată relația bilaterală și trasate principiile colaborării cu Asociația Satelor și Consiliilor localităților

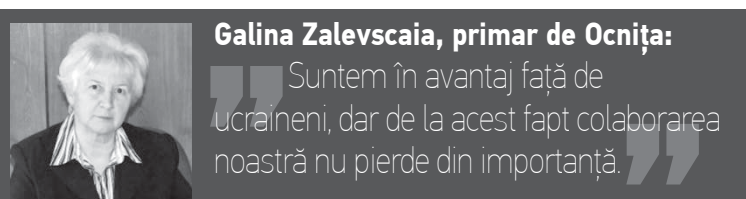

aibă loc și în orașul său, astfel încât reprezentanții administrației publice locale de acolo să cunoască experiența Moldovei și să facă uz de aceasta în promovarea intereselor sale.

Astfel, pe data de 5 iulie, participanții au efectuat o deplasare spre orașul Khmelnytskyi pentru a participa la ședința Consiliului de administrație al Asociației

rurale și cu Asociația Orașelor din Ucraina.

Chiar dacă declară la unison că reforma administrației locale din Republica Moldova decurge mai dinamic decât în statul vecin, primarii care au participat la for sunt ferm convinși că relațiile moldo-ucrainene merită de fortificat, în eventualitatea implementării unor proiecte comune.

Galina Zalevscaia, primar de Ocnița:

„Suntem în avantaj față de ucraineni, dar de la acest fapt colaborarea noastră nu pierde din importanță.”

„Republica Moldova a atins un nivel superior în procesul de derulare a reformelor. Noi, primarii, vedem clar în față perspectivele și știm foarte bine ce avem de făcut, în parte și împreună. În Ucraina, situația încă lasă de dorit, de aceea experiența noastră le poate fi de un real sprijin, pornind de la elaborarea legilor și terminând cu implementarea acestora. În plus, nu a fost atins acel grad de coeziune între primari, care se observă la noi. CALM a contribuit foarte mult ca noi să devenim o echipă, pentru că avem scopuri și misiuni comune. Suntem în avantaj față de ucraineni, dar de la acest fapt colaborarea noastră nu pierde din importanță. Am discutat cu primarul orașului Dunai. Voi pleca în luna septembrie la ei, de Ziua Orașului, și vom pune punctele pe „i” în privința unui parteneriat. Deoarece am semnat un acord de înfrățire cu orașul Siret din România, dacă ne reușește să facem și această punte spre Ucraina, vom putea scrie și gestiona proiecte transfrontaliere comune, care vor contribui la dezvoltarea localităților noastre”.

Valentin Sîtnic, primar de Stăuceni:

„Primarul de Khmelnytskyi a exclamat: „Oameni buni, învățați de la ei cum se fac reformele!”

„Suntem cu câțiva pași înaintea colegilor din Ucraina, dar colaborarea noastră, cel puțin în cazul Stăucenilor, este una cu istorie. Noi am încheiat deja acorduri de înfrățire cu două localități din Ucraina - Hotin și Cernăuți. Mergem în oșpeție unii la alții cu diferite ocazii, discutăm probleme și potențiale soluții. În cadrul forului actual, am observat cu cât interes și curiozitate au ascultat colegii ucraineni discursul directorului executiv CALM, Viorel Furdui. După prezentare, primarul de Khmelnytskyi a exclamat: „Oameni buni, învățați de la ei cum se fac reformele, cum se negociază și cum se stabilește dialogul cu puterea!”. După aceasta a insistat să mergem în orașul său, ca și altă lume să asculte acest discurs. Ne-au așteptat cu presă, s-au pregătit, ne-au primit ca pe niște oaspeți foarte importanți. A fost o plăcere să ne împărtășim experiența, dar și să trasăm planuri comune”.

Ana Dicusar, primar de Cetireni, Ungheni:

„Am identificat potențiali parteneri pentru inițierea unor proiecte acoperite din fonduri europene.”

„În Republica Moldova s-a făcut un progres evident în ceea ce privește reforma administrației publice locale. Cu ajutorul CALM, care este un catalizator al tuturor inițiativelor, primarii au înțeles că adevărata putere rezidă în unitate. Suntem împreună, solicităm în comun lucruri și soluționăm împreună sarcini. Din acest punct de vedere, reprezentanții APL din Ucraina sunt dezbrinați și au nevoie de a-și uni eforturile. Totuși, colaborarea cu colegii din Ucraina este una cu perspective bune, deoarece și noi, și ei, suntem în căutarea investițiilor pentru localitățile noastre. În cadrul vizitei, am identificat potențiali parteneri pentru inițierea unor proiecte acoperite din fonduri europene. Sunt sigură că aceste parteneriate vor aduce doar beneficii localităților noastre. E un început bun de drum”.

Întâlniri de neuitat: în vizită la Liga

Liga Femeilor-Primari ai comunelor din România, reprezentată prin președintele organizației, Mariana Gîju, primarul comunei Cumpăna, județul Constanța, a invitat un grup de femei – primari din Republica Moldova să participe la lucrările sesiunii extraordinare a Ligii Femeilor Primari ai Comunelor din România, care s-a desfășurat în perioada 20-23 iunie 2013, în stațiunea Mamaia. județul Constanța.

În cadrul acestui eveniment au fost concretizate relațiile de parteneriat stabilite prin Regulamentul de Organizare și Funcționare a Consiliului Autorităților Locale din România și Republica Moldova, care a fost aprobat pe data de 24 mai 2013, în timpul primei reuniuni a Consiliului Autorităților Locale din România și Republica Moldova.

Scopul vizitei a fost stabilirea de legături directe de dezvoltare a parteneriatelor privind administrațiile publice locale, schimbul de experiență, negocierea a implementării proiectelor socio-culturale la nivel local și județean, schimb cultural sportiv.

Delegația a vizitat primăria Cumpăna unde s-a întâlnit cu doamna primar Mariana Gîju, cu funcționarii, dar și consilierii primăriei.

În cadrul acestei vizite, delegația a participat la activitatea de semnare a Acordului de Înfrățire între primăria Cumpăna, județul Constanța - primar Mariana Gîju și primăria Sărata Veche, raionul Fălești, primar - Maria Galîț.

Anterior, Comuna Cumpăna, județul Constanța a promovat relații de cooperare cu comuna Budești - municipiul Chișinău, comuna Puhăceni-raionul Anenii Noi, cu orașul Strășeni-raionul Strășeni, materializate prin Acorduri de înfrățire, acte ce au deschis noi perspective de colaborare între localitățile din România și localitățile din Republica Moldova în scopul de a dezvolta și extinde cooperarea prin întâlniri de lucru directe, la care să participe alături de oaspeți, delegați ai administrațiilor publice locale din România, reprezentanți ai investitorilor privați locali și alți factori interesați.

Filiala Județeană a Asociației Comunelor din România, reprezentată legal prin persoana președintelui, doamna Ec. Mariana Gîju - primarul comunei Cumpăna-România, în vederea stabilirii unor relații de parteneriat între localitățile noastre, precum și a dezvoltării unor legături multilaterale, social-culturale dar mai ales educative pentru copii și tineri, a făcut invitații către CALM de a fi partener în cadrul schimbului de experiență educativ - cultural ce se realizează între comunități din România și Republica Moldova.

Astfel, în 2012, un număr de 540 copii

din Republica Moldova au fost oaspeții județului Constanța în cadrul acestui schimb de experiențe, aceștia beneficiind de un sejur pe litoralul românesc.

În vederea stabilirii unor relații de parteneriat între localitățile din România și Republica Moldova, precum și a dezvoltării unor legături multilaterale, social-culturale dar mai ales educative pentru copii și tineri și în anul 2013 sa lansat invitație primărilor Budești, mun. Chișinău, Puhăceni, r. Anenii Noi, Sărata Veche, r. Fălești, Vatici, r. Orhei, Selemet, r. Cimișlia, Orașul Strășeni cât și altor 7 localități și anume: Ocolina, r. Soroca, Rădulenii Vechi, r. Florești, Cuceara, r. Cahul, Crihana Veche, r. Cahul, Capaclia, r. Cantemir, Băhrinești, r. Florești, Clișova, r. Orhei. Din fiecare localitate câte 20 copii și cinci însoțitori vor petrece clipe minunate în cercul prietenilor din România. Scopul vizitelor sunt de a dezvolta relații de colaborare în domeniul vieții educative și culturale între elevii și tinerii din Cumpăna și localitățile vizate, între reprezentanții organizațiilor și asociațiilor profesionale sau individuale, între instituțiile culturale și religioase, de învățământ etc. care își desfășoară activitatea în localitățile partenere. De asemenea, se vor stabili relații între autoritățile administrative din cele două țări. Fluxul parteneriatelor între primăriile din Republica Moldova și cele

din Romania crește pe zi ce trece. Primarii sunt interesați de schimbul de experiență, de metodele de depășire a problemelor din cadrul guvernării locale.

Nadejda Darie, coordonator Rețeaua Femeilor-Primar, membre CALM:

„Femeile-primar le-au mulțumit organizatorilor pentru transferul de cunoștințe și abilități.”

„Din Moldova au participat 6 doamne-primar și vreau să vă zic că întâlnirea aceasta a fost una de neuitat, fiindcă doam-

na Gîju, de fiecare dată, se străduie să ne uimească cu toate activitățile, organizând diverse surprize plăcute care vizează activitatea în administrația publică locală. De fapt, scopul acestei vizite a constat în stabilirea unui contact pe viu și coordonarea agendei de lucru în ceea ce privește perspectivele colaborărilor. Atunci când se fac discursuri de la tribună este bine, dar e o abordare generală, de aceea am trecut la fapte concrete. Foarte emoționat a fost momentul în care primăria din Sărata-Veche, raionul Fălești, reprezentată de doamna primar Maria Galeț, a semnat Acordul de colaborare, de parteneriat cu doamna Gîju, primar de Cumpăna, Constanța. Aici țin să subliniez că acesta nu este primul acord de parteneriat a primăriei Cumpăna. Anterior, dumneaei a semnat acorduri de colaborare cu primăria Puhăceni, raionul Anenii Noi, cu primăria Budești, mun. Chișinău și cu primăria orașului Strășeni. Vreau să mă refer și la alt aspect al colaborării noastre cu Asociația comunelor din România, fiindcă și anul trecut, și anul acesta, copiii de la noi din Moldova se bucură de sejururi în România, în Mamaia. Anul trecut, 540 de copii, însoțiți de mături, și-au petrecut vacanța în Constanța. Deja anul acesta vor pleca pe litoralul românesc 350 de copii din 13 localități. Doamna Gîju a ținut să invite anume copiii din localitățile cu care are colaborare. Scopul acestor vizite, acestor invitații este ca și copiii din localitățile-partenere să se cunoască reciproc, să participe la activități sportive comune, să facă schimb de experiență. Echipelor li se organizează diferite excursii și, bineînțeles, se bucură de litoralul Mării Negre, pentru unii dintre ei fiind un vis irealizabil până acum. Aceste activități urmează să fie intensificate și se pune accentul pe înfrățirea în continuare a localităților noastre. Asta nu vine din ambiția cuiva, ci din dorința primarilor din ambele țări să se cunoască mai bine, să facă schimb de experiență. În cadrul actualei ședințe, Emil Drăghici, președintele Asociației Comunelor din România, a venit cu o analiză a unui proiect de lege care urmează să fie votat în Parlamentul României. Acest document afectează în sensul direct al cuvântului administrația publică locală, iar explicațiile domniei sale îți cre-

Femeilor – Primari din România

au impresia că stai pe băncile universității și cineva te învață lucruri utile, care, cu siguranță, îți vor prinde bine. Femeile primar le-au mulțumit organizatorilor pentru posibilitatea de a intra în esența lucrurilor și pentru transferul de cunoștințe și abilități, pe care urmează să le implementeze în activitatea curentă, în cadrul primăriilor pe care le conduc. În Republica Moldova sunt 164 de femei-primar, în România - 106. Deci, la capitolul acesta, noi suntem în întâietate și colegii din România au ce învăța. În cadrul evenimentului, am avut posibilitatea să povestim în detalii despre rețeaua noastră, despre activitățile pe care le desfășurăm, despre produsele noastre. Colegii români au rămas impresionați și plăcut surprinși. La un moment se întrebau: „Ce, parcă noi nu putem face?”. Rețeaua femeilor se străduie să impulsioneze activismul femeilor, iar un rol foarte important îl joacă și ziarul „Vocea Administrației Locale”, în care avem o pagină specială”.

voie de o politică consecventă din partea statului în ceea ce privește rolului femeii în luarea deciziilor importante. Din acest motiv a fost lansată Liga femeilor, ca să pornim local schimbarea și s-o impulsivăm. Eu țin să menționez că, în țările în care a fost conștientizat acest lucru s-a avansat pe mai multe domenii, iar această lecție trebuie s-o învățăm și noi”.

ăției comunelor din România a avut un eveniment foarte important, deoarece a fost organizată în premieră. Pentru noi, această participare a fost una foarte informativă și utilă, deoarece a reprezentat ocazia perfectă pentru membrii Congresului Autorităților Locale din să-și împărtășească propria experiență, dar și să preia practici bune pe care ulterior să le implementeze în activitate. Părerea unanimă a tuturor participanților e că am avut un progres în foarte scurt timp. A fost foarte interesant pentru că toate femeile-primar din România erau interesate de faptul cum activează femeile-primar din RM, care sunt succesele lor, care sunt realizările. Aș vrea să menționez că, la acest eveniment au fost discutate problemele cu care se confruntă autoritățile locale din România și, spre uimirea noastră, am constatat că acestea sunt aproape similare în ambele țări, printre care: salarizarea, consolidarea autonomiei locale, dar și descentralizarea. La finalul reuniunii a fost pregătit și un document către guvernul României și conducerea țării despre situația actuală din administrația publică locală, inclusiv pe segmentul statelor de personal. Noi ne-am propus ca, în timpul apropiat, să organizăm cât mai multe colaborări și parteneriate dintre autoritățile locale din RM și România”.

Tatiana Badan, președinte CALM, primar de Selemet, Cimișlia:

„Am constatat că problemele APL sunt aproape similare în ambele țări.”

„Aș vrea să menționez că această reuniune a femeilor din cadrul Asoci-

Valentina Casian, primar de Strășeni:

„România a preluat de la noi ideea creării Rețelei femeilor-primar.”

„A fost o întâlnire la locul și momentul potrivit, căci am conștientizat că avem puține realizări, din cauza unei comunicări insuficiente. De aceea, ne-am propus să realizăm mai mult. Din acest punct de vedere, evenimentul a purtat însemnul unui nou început, pentru că au fost trasate planuri concrete de colaborare și cooperare, în interesul ambelor părți. România a preluat de la noi ideea creării Rețelei

femeilor-primar și o vor implementa în comunele din România. Este un eveniment cu care noi, cei din RM, putem să ne mândrim, iar aici vreau să menționez rolul CALM-ului, ca un important catalizator al acestor vizite utile. De fapt, CALM-ul este acea structură care ne unește pe noi toți și ne ajută să stabilim aceste relații de colaborare. Mai mult, chiar noi, primarii din RM, ne cunoaștem foarte puțin și atunci când mergem în aceste deplasări, avem posibilitatea să discutăm, să ne apropiem, să ne împărtășim realizările și problemele din localitățile pe care le administrăm, dar și să identificăm soluții comune. Personal împărtășesc ideea că femeile, la fel ca bărbații, au capacitatea de a rezolva toate problemele. Problemele sunt foarte multe atât în Republica Moldova, cât și în România, dar, de fapt, ele sunt aproximativ aceleași. În primul rând, aș menționa această opinie eronată referitoare la implicarea femeii în soluționarea problemelor localității, în conducerea politică. Acest aspect major există pe ambele maluri. În Republica Moldova, din cei 900 de primari pe care îi avem doar 164 sunt femei-primar, în rest sunt bărbați. Și dacă se deschidem paranteza, vedem că nu se respectă un echilibru nici în Parlament, nici în Guvern. În procesul decizional, partea leului îi revine bărbatului. Noi avem ne-

Parteneriat moldo-lituanian, în plină desfășurare

Pe 21 iunie 2013, la Chișinău, sub auspiciul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) s-a desfășurat întrunirea cu reprezentanții Asociației Autorităților Locale din Lituania. În cadrul evenimentului au participat circa 30 de reprezentanți ai autorităților publice locale din Moldova și Lituania.

Evenimentul a avut drept scop împărtășirea experienței Lituaniei în procesul de descentralizare și consolidare a autonomiei locale, Stabilirea de parteneriate între reprezentanții Asociației Autorităților Locale din Lituania și Moldova.

În debutul ședinței, Directorul Executiv CALM, Viorel Furdui, a salutat inițiativa și a încurajat participării la discuții cât mai active în vederea identificării punctelor de interes comun între reprezentanții autorităților locale din Moldova și Lituania.

Dl. Bronis Rope, Primar de Igalina, ex-președinte al Asociației Autorităților Locale din Lituania și Dl. Gediminas Cesonis, Șef direcție pentru politici regionale a Ministerului de Interne au prezentat sistemul administrației publice locale din Lituania și procesul de descentralizare, finanțele publice locale precum și dezvoltarea regională, cooperarea inter-municipală.

D-na Roma Zakaitiene, Director al Asociației Autorităților Locale din Lituania a vorbit participanților despre rolul Asociației Autorităților Locale în procesul de descentralizare în Lituania menționând că „opinia asociațiilor autorităților Locale este cea mai reprezentativă și reflectă cel mai bine realitățile comunităților”.

Dl. Arunas Grazulis, Consilier pe probleme EU al Asociației Autorităților Locale din Lituania a relatat reprezentanților autorităților locale din Moldova despre posibilitățile de dezvoltare a parteneriatelor, crearea bazelor de date și accesul la fonduri.

În finalul evenimentului, părțile au efectuat un schimb amplu de opinii pe marginea relațiilor moldo-lituaniane și a perspectivelor de colaborare pe viitor cu posibilitatea încheierii unui acord de colaborare în cadrul următoarei întruniri care a fost în prealabil de stabilită să aibă loc la Vilnius.

IMPRESII DE PRIMAR DESPRE O ȚARĂ DE INVIDIAT

Serghei Cetulean, primar de Parcani, Soroca:

„Cetățeanul lor este unul care știe a economisi banul.”

„Am avut o deosebită plăcere să văd o țară care nu-i membră a Uniunii Europene, dar care trăiește într-o realitate poate de nedescris pentru mulți. Cum am intrat în oraș, aspectul m-a impresionat. Acolo trăiesc preponderent oameni care știu ce fac, care sunt responsabili și se gândesc la ziua de mâine. Involuntar comparăm cu Chișinăul. Atâta aglomerație de mașini în Chișinău, de te dor ochii să le urmărești. Acolo, clar că vedeam mașini pe stradă, dar majoritatea se folosesc de transportul public. Gândul meu a fost că cetățeanul lor este unul care știe a economisi banul.

Călătorind pe jos prin Oslo, am dat de-un șantier de reparație a unui sector de drum și m-a impresionat cum era organizat lucrul, ce materiale foloseau, cum erau utilizate acestea și m-am convins că ceea ce-i pentru noi complicat, la ei e atât de simplu și asta din motiv că totul este aranjat gospodărește.

Sigur că vroiam să comparăm cum este la noi și la ei sistemul de învățământ, economia, agricultura. Am descoperit niște realități în care deosebirile sunt ca între cer și pământ. Vă dau un exemplu din finanțe. Când le-am spus că la noi, de la centru sunt distribuiți banii, vin la raion unde prin anumite pârghii distribuie primăriilor nu tocmai cum ar trebui, ei nici nu puteau înțelege. Ei au autonomie locală în adevăratul sens al cuvântului.

Fiind în vizită la o primărie, ne-au spus că de 50 de ani nu pot lua decizia de a construi un drum, deoarece decizia aparține cetățeanului și comunitatea nu a răspuns afirmativ din simplul motiv că administrația locală nu a adus suficiente argumente convingătoare că acest drum ar fi necesar. Și partea administrativă dă ascultare opiniei comunității. E adevărat că și cetățenii acolo au altă atitudine față de realizările din localitate și față de implicarea lor”.

Nina Costiuc, primară de Budești, mun. Chișinău:

„Am simțit că se lucrează pentru binele societății, cu stimă și respect pentru principiile democratice.”

„Am rămas impresionată de comisia parlamentară în domeniul administrației publice și anume de relația dintre membrii comisiei, care sunt din diferite partide, dar care au o colaborare foarte constructivă cu opoziția, o relație politicoasă. Am simțit că se lucrează pentru binele societății, cu stimă și respect pentru principiile democratice. Plus la asta, am avut o întâlnire chiar cu prefecta unei regiuni, care m-a impresionat prin ținuta ei. Ne-a întâlnit după serviciu. La noi, să întâlnești 19 reprezentanți ai autorităților publice locale din altă țară, înseamnă să ai la dispoziție un aparat întreg care să alege pe acolo. La ei, nu. Am intrat și când am întâlnit-o am crezut că este un lucrător simplu, pentru că făcea ultimele aranjamente pentru

venirea noastră, punea tartinele, pregătea paharele și apa. N-a implicat absolut pe nimeni s-o ajute. Eu chiar am întrebat dacă nu are secretari, referenți și ea mi-a răspuns: „De ce trebuie să deranjez lumea după serviciu, când eu pot să mă isprăvesc singură?”

Norvegia este cerul și pământul față de noi. Problemele cu care noi ne confruntăm ei nici nu și le pot închipui că așa ceva poate fi. Una dintre problemele grave cu care se confruntă ei, însă, este faptul că au mult teritoriu și locuitorii mai puțini. Am fost în vizită la o primărie și vice-primarul vorbea cu atâta respect față de toți foștii primari care au activat acolo. Pe un perete erau chiar și expuse portretele tuturor. Cât de des vezi la noi asta?”

DESANT MOLDOVENESC ÎN ȚARA CU CEL MAI ÎNALT NIVEL DE TRAI

7-10 octombrie, 2012, Norvegia

Timp de 4 zile, 15 reprezentanți ai CALM, majoritatea dintre ei primari, au mers într-o vizită de studiu în Norvegia. Delegația moldovenească a vizitat capitala norvegiană, Oslo, și orașul-municipiu Hamar, la invitația Asociației Municipalităților din Norvegia.

Subiectele incluse în agendă au vizat sistemul de guvernare locală din Norvegia: autonomie, finanțare, rolul și funcționarea Asociației autorităților locale și regionale din această țară, consultările între diverse niveluri de guvernare, atât din perspectiva Guvernului, cât și din cea a Asociației; colaborarea dintre municipalitate și organismele guvernamentale; funcționarea Consiliului districtual și sarcinile inter-municipale.

Maria Galiț, primara comunei Să-rata Veche, Fălești:

„Este o țară de invidiat, cu un nivel de dezvoltare superior, cu tradiții frumoase și cu o bucătărie specifică.”

„În cadrul acestei vizite am aflat multe lucruri interesante și mi-ar face plăcere să vă împărtășesc câteva dintre impresiile mele. În primul rând, Norvegia este împărțită în 19 districte și 430 de municipalități (în 2009). Puterile de auto-guvernare ale consiliilor districtuale și municipale au fost delegate de stat și sunt prevăzute în legislație, nu în Constituție. Statul este reprezentat direct la nivel local de birourile Guvernatorilor Districtuali.

Municipalitățile sunt cele mai importante unități ale administrației publice locale. Ele răspund de învățământul primar și gimnazial, de serviciile sociale, de drumurile municipale, de alimentarea cu apă, de canalizare și de reglementarea zonării. Liceele și o serie de servicii tehnice sunt

administrare la nivelul districtului. Fiecare din aceste niveluri administrative își realizează o parte din venituri din impozitele locale, din taxe și managementul local al afacerilor și parțial din alocații de la autoritățile centrale și de la alte instituții publice.

Districtele sunt o diviziune administrativă tradițională care datează din Evul Mediu și din Epoca Vikingă, când așa-numitele „fylkesting” (consilii districtuale) aveau puteri sporite. Sistemul auto-guvernării locale din Evul Mediu s-a dizolvat treptat după ce Norvegia a fost unificată într-o singură formațiune. În urma uniunii cu Danemarca, autoritatea a devenit centralizată, aflându-se în mâinile Regelui. În 1837, auto-guvernarea locală a municipalităților a fost reintrodusă.

BUGETUL DE STAT ESTE CONSULTAT CU APL

Districtele și municipalitățile sunt conduse de consiliile alese, iar alegerile se organizează o dată la patru ani. Mandatele se distribuie conform unui sistem de reprezentare proporțională, iar numărul acestora merge de la 13 (consilii municipale) și 25 (consilii districtuale) la 85. Consiliile sunt conduse de un comitet executiv format dintr-un număr reprezentativ de persoane

selecționate din toate partidele politice, care formează consiliile în cauză, și de un primar. Puține excepții, în principal orașele Oslo și Bergen, au o formă parlamentară de guvernare, instituind astfel o administrare locală bazată pe partidele politice.

Cele 18 administrații districtuale (Oslo nu este considerat district în sensul tradițional al cuvântului) au fost create în 1975 pentru a funcționa ca un nivel administrativ între stat și municipalități. După reforma de unificare teritorială din 1967, numărul municipalităților s-a stabilizat undeva în jurul cifrei de 420-440.

Dezvoltarea țării depinde de: prețul petrolului, UE, FOS, Globalizare, iar cei mai mulți bani, în stat, sunt cheltuiți pentru asistență socială, grădinițe și școli.

Bugetul de stat este votat în luna decembrie, dar nu înainte de a fi consultat cu APL, care au dreptul de a-și expune părerea pe marginea acestuia. Bugele, la capitalul venituri, sunt formate din veniturile proprii, transferuri cu destinație generală și transferuri cu destinație specială (de exemplu, în localitatea Hamar, 40% din veniturile proprii constituie impozitele din salarii ale locuitorilor). La fel, statul restituie TVA-ul, care constituie 18,5% și acești bani pot fi folosiți doar pentru investiții. Transferurile de la stat, la fel, vin în dependență de numărul

de copii. În aceeași localitate, Hamar, care are un buget anual de 1,7 miliarde coroane, se mai transferă de la bugetul de stat 100 mil. coroane pentru folosire liberă.

ASOCIAȚIA AUTORITĂȚILOR OFERĂ CONSULTANȚĂ PENTRU REPREZENTANȚII STATULUI

Ce m-a impresionat foarte mult, și ne-am dori ca și la noi să existe așa ceva, este faptul că între autoritățile statului și Asociația autorităților locale și regionale este încheiat un contract de consultanță, care are ca scop reducerea controlului statului asupra sectorului local, oferirea unei șanse municipalităților de a avea posibilitate largită de a se dezvolta. În baza acestui contract, care este anual, municipalitățile se întâlnesc în cadrul a 4 ședințe largite, la care se iau în dezbatere diferite probleme. Iată câteva exemple:

- în luna februarie – consultanță în domeniul financiar;
- în luna aprilie – reformele de stat în domeniul protecției copilului, îngrijire socială, sistemului de sănătate;
- în luna august – întâlniri bilaterale cu Ministerele;
- în luna noiembrie – se emite un act comun care scoate la iveală bugetele propuse.

Acestă țară nu primește alocații din partea Uniunii Europene, ci doar o remunerație pentru participarea la întâlnirile de la Strasbourg.

La fel, procesul de decizie a unui plan de dezvoltare într-o anumită localitate durează ani în șir, luându-se în considerație părerea tuturor.

În general, este o țară de invidiat, cu un nivel de dezvoltare superior și cu cel mai înalt nivel de trai pe cap de locuitor, cu tradiții frumoase și cu o bucătărie specifică. Este imposibil să cunoști o țară în întregime în doar patru zile, dar oricum, am rămas cu impresii foarte plăcute în urma acestei vizite.

AUTORITĂȚILE LOCALE CONTRIBUIE LA DOTAREA SERVICIULUI SITUAȚII EXCEPȚIONALE AL MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE!

Pe data de 3 mai 2013, în orașul Strășeni, a avut loc un eveniment inedit: ceremonia de înmânare în dar a patru autovehicule speciale pentru Serviciul Situații Excepționale, care au ajuns în Republica Moldova grație efortului depus de primăria orașului Strășeni, în colaborare cu CALM și cu suportul partenerilor din Austria.

La eveniment au participat reprezentanții primăriei orașului Strășeni, în frunte cu dna Valentina Casian, primarul orașului, reprezentanții administrației raionale și ai Serviciului de pompieri, dle Iurie Leancă, prim-ministru al Republicii Moldova, dl Dorin Recean, Ministru al Afacerilor Interne, președintele Congresului Autorităților Locale din Moldova Dna Tatiana Badan, directorul executiv al CALM, Viorel Furdui, reprezentanții organizației austriece de binefacere „Concordia”, reprezentanții Ambasadei Austriei în Moldova, orășeni. Evenimentul a avut loc în centrul orașului Strășeni unde au fost prezentate și expuse autospecialele respective. Autovehiculele sunt dotate cu utilaj și echipament modern și divers, pentru un spectru larg de situații excepționale, inclusiv pentru stingerea de incendii și acțiuni de descarcerare în caz de accidente.

De asemenea, la eveniment a participat o delegație austriacă în componența a 15 persoane, în frunte cu șeful serviciului de pompieri din Austria, care timp de două zile au instruit reprezentanții serviciului situații excepționale din or. Strășeni, privind utilizarea autospecialelor și a utilajului.

Acest eveniment a fost posibil grație cooperării dintre CALM, primăria orașului Strășeni și autoritățile locale din Austria, cu contribuția deosebită a unei personalități notorii și marelui prieten al autorităților locale din Republica Moldova - dlui Hans Kohler, fost primar și membru al parlamentului austriac. Din partea Moldovei, aportul principal la această inițiativă, precum și la organizarea acestei ceremonii l-a

avut dna Valentina Casian, primarul orașului Strășeni, membru al Consiliului de administrare al CALM. De asemenea, merită să aducem sincere mulțumiri Programului german de voluntariat SES (serviciu experților seniori) pentru susținerea activităților de schimb de experiență dintre experți din Germania și Austria și APL din Moldova, precum și dlui Michael Zikeli și colegilor dumnealui din fundația Concordia pentru tot sprijinul acordat și în special pentru contribuția lor la acest eveniment.

Ceremonia de înmânare a autospecialelor Serviciului Situații Excepționale a fost moderată de dna primar de Strășeni, Valentina Casian, care a adus sincere mulțumiri tuturor celor care au contribuit la acest dar. Dl Iurie Leancă, prim-ministru, a menționat importanța acestui gest din partea colegilor din Austria, importanța cooperării internaționale atât pentru comunitățile din Moldova, cât și pentru țară în întregime, și a mulțumit partenerilor din Austria, CALM, autorităților locale, tuturor instituțiilor abilitate pentru realizarea acestui proiect important și util. La rândul său, Tatiana Badan, președinta CALM, a felicitat primăria or. Strășeni și pe toți cei prezenți cu acest rezultat frumos, menționând că unul din obiectivele importante ale CALM este de a facilita și acorda suportul necesar autorităților locale în stabilirea de parteneriate internaționale, în rezultatul cărora comunitățile locale din Republica Moldova să beneficieze de mai multe servicii calitative la nivel local. De asemenea, Dna Badan a menționat că numai printr-o cooperare strân-

să între autoritățile locale și cele centrale pot fi găsite soluții pentru majoritatea problemelor cu care se confruntă comunitățile locale din Moldova.

«Autonomia locală și descentralizarea - sunt cheia unei democrații veritabile și dezvoltării locale social-economice durabile. Autoritățile locale, fiind cel mai aproape de nevoile cetățenilor, sunt primele interesate în asigurarea funcționării bune a serviciilor publice, inclusiv a celor care se află în subordinea autorităților centrale. Suntem siguri că dacă în Republica Moldova s-ar întreprinde acțiuni concrete în domeniul descentralizării și consolidării autonomiei locale, atunci programele și strategiile guvernamentale ar fi realizate cu mai mult succes, iar situația în domeniul serviciilor publice și a calității vieții oamenilor, ar fi mult mai bună», a concluzionat Tatiana Badan, președinta CALM

Dl. Hans Kohler a menționat rolul deosebit al autorităților locale în prestarea serviciilor publice pentru cetățeni și a apreciat foarte mult inițiativa venită din partea autorităților locale din or. Strășeni. De asemenea, dl. Kohler a exprimat speranța că acest eveniment este numai un început de cooperare între Austria și Republica Moldova, urmând ca acest exemplu de succes să fie dezvoltat în continuare cu implicarea altor comunități locale din ambele țări.

Ceremonia oficială s-a finalizat cu transmiterea certificatelor de proprietate pentru autovehicule de către dl Hans Kohler reprezentanților Serviciului Situații Excepționale din or. Strășeni.

Femeile CALM-e la CUMPĂNA

25-29 mai, România

34 de femei primare din R. Moldova au fost într-o deplasare de patru zile la o primară din România. Delegația Rețelei Femeilor CALM, a cărei președintă este primara comunei Budești, Nina Costiuc, a întreprins o vizită în comuna Cumpăna din județul Constanța. Această localitate este înfrățită cu Budești din anul 2009. Vizita delegației din R. Moldova a avut loc la invitația președintei filialei Constanța a Asociației Comunelor din România (ACoR), primara comunei Cumpăna, care este și președinta Ligii Femeilor Primar din România, Mariana Gîju.

„În cadrul vizitei au fost puse bazele unei colaborări extinse, au fost stabilite legături directe între cele două instituții, care se vor materializa prin încheierea

stanța, unde au vizitat Baza nautică și au avut parte de o plimbare cu ambarcațiunea pe Lacul Siutghiol.

26 mai. Șefele administrațiilor publice locale din R. Moldova au vizitat comuna Cumpăna. Acolo, au asistat cu plăcere la un spectacol culinar și interetnic intitulat „Conviețuire interetnică pe plaiurile dobrogene”, precum și la tradiționalele lupte tătărești - kureș.

29 mai. În ultima zi a vizitei, primarele din Moldova au asistat la oficierea unei căsătorii dintre un localnic din Cumpăna și aleasa inimii sale din localitatea Edineț, din Moldova.

Rezultatul acestei vizite s-a materializat în stabilirea unor relații de parteneriat și colaborare. Doamnele

de acorduri de înfrățire a comunelor din județul Constanța cu localități din R. Moldova”, a specificat Mariana Gîju, președinta ACoR Constanța.

Agenda de lucru a fost destul de compactă. Pe parcursul vizitei au avut loc întâlniri directe cu reprezentanții ai investitorilor privați locali, vizite de studiu la instituțiile superioare de învățământ din Constanța, precum și cu alți factori interesați.

ÎNTÂLNIRI, PARTENERIATE ȘI SCHIMB DE EXPERIENȚĂ

25 mai. Delegația primarelor moldovence s-a întâlnit cu studenții basarabeni de la Universitatea „Ovidius” din Constanța. După aceasta, au mers la Universitatea Maritimă Con-

stanța, unde au vizitat Baza nautică și au avut parte de o plimbare cu ambarcațiunea pe Lacul Siutghiol. În urma acestei vizite, circa 150 de copii din 10 localități din R. Moldova s-au odihnit în tabere de vară din jud. Constanța și respectiv, un grup de copii din România au venit să se odihnească în R. Moldova. În prezent, se poartă negocieri și se încearcă a identifica resurse pentru ca următorul grup de 150 de copii să poată pleca la odihnă în România.

Localitatea Cumpăna, din județul Constanța, este o comună situată în imediata apropiere a Mării Negre, cu circa 15 mii de locuitori, reprezentanți ai diferitor popoare și purtători ai unor vechi tradiții, pe care le păstrează cu grijă și drag. Doamnele primari din R. Moldova au fost găzduite de Doamna Mariana Gîju, care este Președinta Rețelei Femeilor din cadrul Asociației Comunelor și Orașelor din România și primară de Cumpăna.

IMPRESII... PRIMARE

Natalia Chistol, primară de Satul Nou, Cimișlia:

„Unele practici am putea să le implementăm și în localitățile noastre.”

Plec cu speranța de a-mi face noi prieteni, de a-mi cunoaște mai bine colegile din cadrul Rețelei Femeilor CALM, de a face schimb de experiență, atât cu colegile din Moldova, cât și cu cele din România. Am auzit că în România există o localitate, care se numește la fel – Satul Nou și doresc ca în timpul apropiat să semnăm un parteneriat cu această localitate. Am fost în multe localități din România. La Constanța, însă, încă nu am ajuns. Am auzit că este foarte frumos. Aș vrea să văd cum funcționează acolo legile cu privire la administrația publică locală, pentru că la noi parcă ar fi împotriva noastră.

Toate obiectivele pe care le-am avut au fost realizate. Am fost foarte impresionată. Am văzut localitatea Cumpăna și cred că o așa localitate și-ar dori fiecare primar din Moldova. Am rămas impresionată de doamna primar Mariana Gîju și de modul în care aceasta reușește să gestioneze treburile administrației publice, activitățile care sunt organizate la nivel de comună. Am și participat la unele dintre ele. M-a emoționat înregistrarea căsătoriei. Dar și localitatea în sine, cu toate naționalitățile ei. Am rămas impresionată de colaborarea încheiată între Rețeaua Femeilor și Consiliul județean, în rezultatul căreia copiii noștri vor pleca la mare la Constanța. Sper că în curând vom încheia și noi un acord de colaborare cu o comună din România. Sunt foarte mulțumită de această vizită. A fost foarte utilă în sensul că am avut ocazia să comunic cu colegile mele din Moldova și am efectuat practic un transfer de experiență între noi. În mod special am fost impresionată de activitatea dnei Mariana Gîju, care în 12 ani a făcut extrem de multe lucruri, iar unele practici am putea să le implementăm și noi în localitățile noastre.

Anastasia Hatmanu, primară de Pogănești, Hâncești:

„Am înțeles încă o dată că dacă se dorește, se poate orice.”

Plec pentru schimb de experiență și eventuala înfrățiri cu localități similare comunei pe care o reprezint. Vreau să cunosc primarii din țara vecină, metodele și formele lor de lucru, să aflu ce activități organizează în comunitățile pe care le reprezintă, ce tradiții și obiceiuri au, să mă împrietenesc cu cât mai multe persoane. Aș vrea să pot să-i invit în localitatea mea, eventual să putem conlucra la organizarea unor festivaluri la nivel de comunități. Mă aștept la multe surprize plăcute.

În rezultat, am primit nu doar ceea ce am așteptat, am avut parte de noi surprize, pe care excelentele gazde ni le-au propus. M-am reîntors încărcată cu energie pozitivă, obiectivă, care mi-a dat noi speranțe. Am înțeles încă o dată că dacă se dorește, se poate orice. În lume se găsesc prieteni care susțin ideile și ajută la materializarea lor, demonstrându-și lor, dar și altora că orice obstacol este ușor de depășit doar împreună, doar în echipă, doar cooperând.

Cel mai puternic mi s-a întipărit în memorie chiar întâlnirea cu colegile mele primare, comunicarea cu doamna primară-vulcan a comunei Cumpăna, Constanța, Mariana Gîju. Mi-aș dori și eu să am o sală de sport, ca una dintre cele două pe care le-am vizitat. Mi-aș dori să văd toți consilierii prin preajma mea, nu învrăjbiți și înrăiți și mi-aș mai dori o comunicare nu atât de distanțată cu autoritățile publice locale. Eu consider că numai așa vom obține deschiderea cetățenilor și cooperarea lor cu autoritățile.

Daria Gonța, primară de Drăgușeni Noi, Hâncești:

„M-a impresionat că primarul este asemeni unui dirijor.”

Am reușit deja să semnez un act de parteneriat cu primarul din localitatea Dimitrie Cantemir din județul Vaslui, Viorel Florea, care și-a arătat întreaga disponibilitate pentru a ne susține. Împreună am și depus dosar pentru un proiect transfrontalier, care prevede aprovizionarea comunei noastre cu o mașină de pompieri și un laborator mobil pentru analiza apei. Am fost plăcut surprinsă să constat deschiderea de a ne susține, chiar dacă și la ei în comună sunt foarte multe de făcut.

Sunt la primul mandat și sunt sigură că această experiență îmi va fi utilă și voi veni acasă cu idei noi, cu noi experiențe.

A fost extraordinar. Nici nu știu ce să spun, de unde să încep. Într-adevăr, am rămas plăcut surprinsă. Această vizită ne-a entuziasmat prin faptul că am văzut cum activează administrația publică locală, cum conlucrează consilierii și primarul, și în general, membrii aparatului APL, care sunt condițiile și metodele de lucru. Am participat la diverse activități: la un festival, la competiții sportive, la înregistrarea unei căsătorii dintre un cumpănean și o moldoveancă, am ajuns și la un botez. Am avut ocazia să vizităm Universitatea Ovidiu, Universitatea Maritimă. Ne-am întâlnit cu studenți din Moldova, care au fost înalt apreciați de către profesori și chiar ne-am exprimat mândria pentru studenții noștri. Profesorii universității ne-au donat câte un set de cărți.

M-a bucurat faptul că președintele Consiliului județean a fost dispus să ne organizeze o excursie la Mamaia, în tabăra de odihnă pentru copii. De asemenea, să completeze fondurile de carte ale bibliotecilor publice din Moldova, aducând carte românească.

Am învățat foarte multe lucruri. M-a impresionat că primarul este asemeni unui dirijor. Se înțeleg toți din priviri. Acolo, sunt atâtea etnii în localitate, dar se înțeleg între ei de minune. În concluzie, vreau să zic că această vizită mi-a dat un nou elan pentru a putea munci. Văzând primara numită femeia de fier, pe care noi am numit-o femeia-vulcan, cred că putem și noi să fim la fel.

O VACANȚĂ DE NEUITAT PENTRU TINERII DIN USTIA

Vara este anotimpul când cel mai mult îți dorești să uiți de griji, să te distrezi din plin și să petreci timpul în cel mai deosebit mod. Cred că fiecare, din grupul de 25 copii care am fost în acest minunat sejur de 7 zile la Constanța, România, s-a gândit, la începutul verii, ce poate face ca această vacanță să fie una deosebită, plină de emoții și impresii plăcute, de noi cunoștințe și de noi locuri vizitate. Datorită colaborării dintre doamna Nina Costiuc, primara comunei Budești din R. Moldova și a doamnei Mariana Gâju, primara comunei Cumpăna, județul Constanța, România, am avut posibilitatea de a petrece 7 zile de neuitat în țara vecină.

Când am ajuns la locul destinației am fost întâlniți cu mare plăcere de doamna primar, Gâju Mariana. În acest sejur, pe lângă faptul că mergem pe litoralul Mării Negre, aveam și un variat program de excursii. Am vizitat câteva biserici, un muzeu, acvariumul, delphinariul, o seară minunată în comuna Cumpăna, ciroul și, desigur, o zi de neuitat petrecută la Aqua Magic. Pentru toate acestea mulțumim doamnei Mariana Gîju, care ne-a primit cu toată căldura, generozitatea și ospitalitatea ei. De asemenea, aducem sincere mulțumiri și doamnei Nina Costiuc, care a contribuit la această plecare a tinerilor din Moldova în România, pentru o colaborare mai eficientă dintre tinerii de pe cele două maluri ale Prutului. Aducem mulțumiri și doamnei Aurelia Urîtu, primara satului Ustia, raionul Dubăsari, pentru că ne-a susținut la pregătirea documentelor și pentru că mereu este cu gândul la noi. În urma acestei călătorii am rămas doar cu impresii plăcute, pentru că am vizitat locuri frumoase și pline de un farmec care nu poate fi explicat prin cuvinte, doar când le vezi cu propriii ochi și când simți prospețimea mării, doar atunci înțelegi că sunt locuri cu adevărat splendide, care te îmbie cu împrejurimile uimitoare, care pun stăpânire pe tine pe toată durata vacanței.

Grupul de tineri din s. Ustia, Dubăsari

Experiența polonezilor în administrarea publică locală poate fi preluată și implementată în R. Moldova!

Reprezentanții Administrației Publice Locale din R. Moldova au efectuat o vizită de lucru în Polonia, la invitația partenerilor polonezi. În cadrul vizitei membrii delegației noastre au avut ocazia să viziteze diferite localități, să vadă cum funcționează sistemul administrației publice locale și totodată cum funcționează în practică modelul polonez al autonomiei locale. Vă prezentăm câteva dintre impresiile membrilor delegației Moldovei.

Evoluția descentralizării administrative în Polonia

Vizita în Polonia mi-a permis să-mi fac o imagine despre principiile fundamentale privind funcționarea administrației publice locale în acest stat. Informațiile au fost completate cu vizite pe teren pentru a înțelege la modul real cum este administrată grădinița, școala primară, centrul de sănătate, sala de sport, centrul comunitar, stația de epurare ș.a. Un loc aparte îl constituie vizitarea punctelor turistice de referință (muzeul geologic din Kielce, lacul din Legionowo, orașul vechi din Varșovia, catedralele catolice impozante).

Mi-a atras atenția compoziția unităților administrativ-teritoriale de nivelul I (gminele), care pot fi compuse și din 40 localități, dar care împreună au o populație comparabilă cu satele și comunele mari din R. Moldova – între 8 și 15 mii de locuitori. Densitatea la nivelul rural este mai mică, spre deosebire de Moldova, vecinii trăiesc la distanțe „relaxante” unul față de altul. În gminele pe care le-am vizitat (Morawica, Długosioł, Kielce, Legionowo ș.a.) toate căile de acces sunt asfaltate. Polonia este un stat cu multe păduri, de aceea pădurile pot constitui obiectul proprietății private, care se impozitează distinct.

VENITURILE PROPRII SE SITUEAZĂ ÎN JURUL CIFREI DE 50 LA SUTĂ

Interesant mi-a fost să aflăm cum sunt oferite sectoarele de teren locative către potențialii beneficiari: autoritățile gminei le prevăd în propriul plan de dezvoltare, le echipează cu utilități (electricitate, gaz, apă, canalizare) și le propun spre vânzare doritorilor de a le procura, adică investitorilor.

Vizita la Ministerul Finanțelor m-a edificat asupra sistemului finanțelor publice locale. Bugetele gminelor se compun din 3 straturi: venituri proprii, subvenții și dotații. Veniturile proprii conțin vreo 12 surse distincte; subvențiile vin din bugetul central în scopul echilibrării balanței bugetare și al sus-

ținerii domeniului învățământului (destinația acestora, totuși, poate fi modificată la decizia consiliului gminei); dotațiile sunt sume unice ce se transferă la bugetul local și care au o destinație specială (nemodificabilă). Prevalența acestor trei componente ale bugetului local variază de la gmină la gmină, însă veniturile proprii se situează în jurul cifrei de 50 la sută din totalul veniturilor proprii.

Deputații au rămas foarte mirați, când i-am informat că în R. Moldova schimbarea destinației terenurilor este competența exclusivă a Guvernului, deoarece la ei autoritățile gminei decid asupra clasificării terenurilor.

Referitor la controlul administrării finanțelor publice locale, în Polonia există Curte de Conturi centrală și curți de conturi regionale – o experiență ce trebuie analizată de către autoritățile moldovene în ideea de a reduce numărul organelor de control.

Dintru început, după căderea „cortinei de fier” în Europa, Polonia a demontat monopolurile care nu permiteau sau, mai bine zis, negau autonomia locală. Este

vorba inclusiv de separarea patrimoniului, delimitarea competențelor, delimitarea bugetelor. Autoritățile publice locale sunt organizate în trei niveluri: gmina, powiatul (echivalent cu raionul) și voievodatul (regiunea). Gminele sunt conduse de consilii locale și primari; powiatele – de consilii locale și staroste, iar voievodatele – de consilii regionale și maresați. Autoritatea care verifică legalitatea actelor administrative locale este voievodul, care activează în localitatea de reședință a voievodatului.

TRIUMVIRATUL „AUTORITATE LOCALĂ-MEDIUL DE AFACERI-SOCIETATEA CIVILĂ”

Personalul unei primării la nivelul gminei este compus din multiple subdiviziuni. De exemplu, pentru exercitarea atribuțiilor secretarului consiliului local de la noi, în Polonia există trei funcționari care se ocupă de întregul său volum de atribuții, fiecare cu sectorul lui de atribuții, fapt care se răsfrânge și asupra reușitei în serviciu. Există un departament care se ocupă de atragerea investițiilor din Uniunea Europeană. Or, ponderea unor atare investiții în bugetul local este impresionantă (și se reflectă în subvenții și dotații).

În ceea ce privește funcționarea instituțiilor de învățământ, am remarcat existența instituțiilor mixte de tip grădiniță-școală primară, iar participarea asociațiilor de părinți este activă, își asumă

chiar și alimentarea elevilor.

În administrarea treburilor publice se pune accentul pe triumviratul „autoritate locală-mediul de afaceri-societatea civilă”.

Întâlnirea cu deputații parlamentului polonez, membri ai comisiei administrație publică, a permis efectuarea unui schimb de informații privind evoluția descentralizării administrative în Polonia și carențele pe care le are încă sistemul administrativ de la noi.

Anatolie VÎNTU,
primar de Boșcana

În administrarea treburilor publice se pune accentul pe triumviratul „autoritate locală-mediul de afaceri-societatea civilă”.

În luna noiembrie, un grup de primari din Polonia, au venit în Moldova în vizită de răspuns. Timp de cinci zile, aceștia au avut deplasări în mai multe localități din țară, inclusiv în comunitățile administrate de primarii care în iunie au vizitat Polonia, cum ar fi, **Sărata Veche, Fălești sau Băhrinești, Florești**. La întâlnire cu oaspeții au fost invitați și membrii CALM interesați în cooperarea cu partenerii din Polonia.

De asemenea, în cadrul vizitei, au avut loc și ateliere de lucru, în cadrul cărora s-a discutat, împreună cu reprezentanții CALM, despre stabilirea unui grup de schimb de experiență. Primarii polonezi au fost în vizită și la Parlament, unde a fost pusă în discuție colaborarea dintre Guvern, Parlament și autoritățile locale. Au fost prezentate modele europene de cooperare guvernare-guvernare locală și au fost făcute sugestii pentru Moldova, inclusiv propunerea de lege care ar stabili un comitet mixt dintre Guvernul R. Moldova și CALM.

Ne-am întors cu impresii frumoase

...Ministerul Finanțelor face transferul de bani direct, către toate primăriile din țară, la o dată fixă a lunii, dacă sunt întârzieri, atunci Ministerul respectiv trebuie să plătească amendă pentru întârziere, lucru care nu s-a întâmplat încă niciodată.

Am vizitat Polonia cu 10 ani în urmă, dar acum am rămas plăcut surprinsă de acele mari reconstrucții care s-au făcut în acești ani și care continuă să se facă. Vreau să mărturisesc că am rămas foarte mulțumită de cele văzute și auzite. Ne-am întors de acolo doar cu impresii frumoase. La toate întrebările pe care le-am adresat, colegii de acolo ne-au răspuns foarte sincer.

Colegii din Polonia au fost foarte deschiși în discuții, spunând că nu vor ca moldovenii să comită aceleași greșeli pe care le-au făcut ei în procesul de descentralizare.

Aș dori să împărtășesc unele din momentele, care mi-au captat atenția. În primul rând, organizarea administrativ-teritorială a Poloniei, care arată în felul următor: 241 gmine, 379 poviatoe, 16 voivodate. Între ele nu există relații de subordonare. În fiecare primărie numărul statelor de personal este diferit și se stabilește în dependență de mărimea bugetului și necesitățile comunității, personalul fiind angajat în bază de concurs prin dispoziția primarului. Diferența dintre ei și noi este faptul

că în Polonia, chiar și în primării mici, președintele consiliului este una și aceeași persoană pe toată perioada mandatului, fiind salarizată și asistată de un secretar, care se ocupă doar de problemele consiliului.

Mi-a plăcut mult modalitatea de finanțare a primăriilor în Polonia. M-a mirat foarte tare faptul că la ei doar 30% din buget este destinat pentru învățământ, iar restul, pentru alte necesități ale comunei, pe când la noi, 90% sunt pentru învățământ și restul pentru celelalte cheltuieli. Anume din această cauză și reușesc să investească atât în dezvoltarea comunităților.

Referitor la școlile din localitățile pe care le-am vizitat, am văzut și școli mai mici și școli mai mari, care erau foarte bine amenajate și dotate cu tot necesarul. La fel, există problema numărului mic de copii în școli și a numărului mare de profesori. Cum au rezolvat ei problema școlilor mici: deficitul de finanțe pentru întreținerea școlii este acoperit din banii asociației de părinți, adică asociația de părinți și-a luat angajamentul de a finanța școala cu o condiție - ca ea să nu fie închisă și copii să nu fie transportați în alte localități. Aceasta ar putea fi o bună practică și pentru noi.

Maria GALIȚ,
primar de Sărata Veche,
Fălești

EXPERIENȚA TURCILOR ÎN MANAGEMENTULUI ACTIVITĂȚILOR DIN SUBORDINEA APL, ADUSĂ ÎN MOLDOVA

Cinci primari, membri CALM, au învățat de la colegii din Turcia cum poate fi eficient organizat managementul activităților din subordinea administrației publice locale. Trainingul de instruire a avut loc în perioada 16-25 septembrie, în Istanbul, Turcia. Pe parcursul instruirii au fost efectuate și vizite de studiu în 15 municipalități. Deplasarea a avut loc în parteneriat cu Asociația Municipalităților din Turcia, care are acord de colaborare cu CALM.

Ion Dolganiuc, primarul comunei Colibași din Cahul, este unul dintre cei cinci membri ai delegației din R.Moldova. El s-a întors acasă cu multe impresii și idei noi. Într-un interviu acordat pentru Gazeta de Sud, povestește cu însuflețire despre un parc amenajat pe o suprafață de trei kilometri pătrați, unde nu întâlnești două locuri identice, peste tot abundând varietăți de plante, pietre, fântâni arteziene, pavaj și idei originale de design. Parcurile verzi de pe clădirile supraetajate vorbesc, la rândul lor, despre ingeniozitate și profesionalism. Printre obiectivele vizitate s-a numărat și un spațiu de agrement pentru adulți și copii, extins pe o suprafață de două hectare, un spațiu unde există atâtea moduri de a petrece timpul liber, încât nici nu ți-ar ajunge timpul liber pe care îl ai la dispoziție pentru a le încerca pe majoritatea.

Primarul din Colibași s-a arătat cu adevărat impresionat de modul în care primăriile se ocupă de amenajarea spațiilor verzi ale orașului, drumurile lor intersectându-se cu o pepinieră aflată în subordinea administrației publice locale, unde zeci de soiuri de copaci și arbuști decorativi cresc nestingherit, fiecare în ghiveciul său, formând livezi întregi. De aici, periodic, atunci când ating maturitatea, plantele sunt transportate cu mecanisme speciale la locul lor de răsădire, în oraș.

„Mă gândeam că dacă ar exista o asemenea posibilitate în Moldova, le-aș face o surpriză colibășenilor. Ziua aș săpa gropile de sădire în parcul la care lucrăm acum, iar dimineața, când s-or trezi sătenii, să vadă copaci groși crescuți peste noapte”.

Marea diferență, care i-a uimit pe vizitatorii din Moldova, l-a constituit faptul că în Turcia administrația publică locală deține instituții generatoare de venit (restaurante, hoteluri), ceea ce în țara noastră ar însemna o încălcare flagrantă a legislației. „Însă este o sursă de venit care acoperă numeroase din problemele cu care se poate confrunta o primărie”, confirmă primarul.

Managementul deșeurilor la turci este un capitol la care nicăieri în Moldova nu s-a înregistrat un asemenea succes, susține Ion Dolganiuc. În numeroase locuri din Turcia, deșeurile menajere se transformă în electricitate și gaze naturale. Odată depozitate pe poligon, există o tehnologie specială de stratificare, cu ajutorul căreia sunt produse gaze naturale care, prin intermediul unor țevi, ajung să fie prelucrate într-o termocentrală ce produce energie electrică. De asemenea, importantă este și producția de humus din ceea ce consumatorii aruncă în tomberoane.

Referitor la dezvoltarea și infrastructura drumurilor, Ion Dolganiuc spune că i-a plăcut istețimea turcilor în evitarea ambuteiajelor pe autostrăzi, aceștia creând un sistem aparte de circulație. Dacă îți dorești să ajungi mai repede la destinație, călătorești cu metrobuzul, acesta fiind un mijloc de transport în comun care circulă pe un traseu special, între benzile de circulație.

Deși ar fi ore întregi de povestit, ultimul detaliu la care alesul local s-a oprit, au fost azilurile de bătrâni și modul în care asistența socială își îndeplinește responsabilitățile. „Pe teritoriul azilului de bătrâni pe care l-am vizitat m-a fascinat atmosfera de parc, unde orice colțșor părea amenajat pentru a te face să te relaxezi, iar pentru a crea probabil o atmosferă cât mai domestică pentru persoanele cazate în instituția respectivă, tot felul de animale bine îngrijite pășteau aici-acolo. Văzând condițiile de hotel în care sunt îngrijiți acolo bătrânii, nu m-am putut abține să mă gândesc, prin comparație, la condițiile deplorabile în care viețuiesc bătrânii cazați în azilul din localitatea Alexandru Ioan Cuza, raionul Cahul. Secretul este că în Turcia este implicată proprietatea statului, însă există și finanțări private într-o cotă mai mică”, a relatat primarul Dolganiuc pentru Gazeta de Sud.

„Marea problemă pe care o avem noi, în afară de cea financiară, este mentalitatea”

Doi membri CALM, instruiți privind administrarea finanțelor publice locale

24-25 noiembrie, Turcia

O delegație a CALM, compusă din Vladislav Cocui, primar de Carahasani și Alexei Busuioc, primar de Capaci, a participat la un seminar cu tema administrării finanțelor publice locale, organizat în Ankara, Turcia. Alături de primarii din Moldova, la eveniment au mai participat delegații din 14 țări.

La seminar au participat mai mult de 200 de persoane. La deschiderea evenimentului a fost prezent și unul dintre vice prim-miniștrii turci, precum și alți înalți demnitari din Turcia. Au fost trecute în revistă mai multe date comparative între finanțele publice locale europene, precum și ale Turciei, procentul de acumulare la bugete și procentul de alocări de la bugetul de stat.

Conform datelor prezentate, municipalitățile din Turcia obțin foarte mari impozite din activitățile economice din teritorii, impozitarea spațiului locativ, a proprietăților private, etc. În Turcia, municipalitățile au foarte mulți întreprinzători, care îndeplinesc bugetul. Vorbitorii din Suedia au relatat că la ei 65% din cheltuieli sunt acoperite din veniturile proprii ale bugetului municipal, chiar și în cele mai mici municipalități.

În Turcia, la ora actuală, are loc o reformă de consolidare a unităților administrativ-teritoriale în municipalități mai mari. Unul din motive este nerentabilitatea finanțării primăriilor mici. Este vorba de o urbanizare masivă, adică câteva mii de sate din Turcia vor dispărea în viitorul apropiat.

La acest capitol, delegația moldovenească a avut câteva întrebări către vorbitorii din Turcia. Două dintre acestea au fost, dacă, în caz de urbanizare, Turcia nu riscă să-și piardă coloritul național, care în mare măsură este conservat anume la sate și dacă, în caz de hotărâre a Guvernului de desființare a anumitor administrații locale, autoritățile locale au dreptul la apel. Aici, toți vorbitorii turci au răspuns că, în genere, aceste hotărâri nu corespund Cartei Europene a Autonomiei Locale. Adică, ei nu vor avea de ales, se vor conforma.

Începând cu această ediție vom realiza un șir de interviuri cu reprezentanții APL din diferite colțuri ale țării. Astfel, vrem să aflăm din prima sursă cum decurge procesul de modernizare a localităților din Republica Moldova și care sunt preocupările de pe agenda edililor. Dacă ați lansat proiecte interesante, dacă vreți să împărtășiți experiența dvs. cu colegii, sunteți eroul perfect al rubricii noastre!

VERBUL „A FI”, DINCOLO DE CUVINTE

Constantin Cojocaru, primar de Edineț, vicepreședinte CALM

„Avem nevoie de o forță, care să ne țină coloana vertebrală dreaptă, și aceasta este CALM.”

Aveți o manieră mai puțin pedalață de a vă adresa colegilor, și anume îi supranumiți „coloană vertebrală” a țării. Dincolo de faptul că este o metaforă reușită, cât de drept își permite să stea această „coloană vertebrală” în condițiile actuale?

Eu consider că-și poate menține verticalitatea numai în măsura în care este reprezentată de un sindicat puternic. Atunci când autoritățile locale vor găsi formula ideală de a fi o familie, o echipă, de a-și uni eforturile, vom putea fi siguri de poziția noastră dreaptă și vom putea merge pe drumul cel bun. Noi suntem unicele persoane din țară alese prin vot direct. Deci, 800 – 900 de primari care sunt preferații cetățenilor, trebuie să aibă pârghiile necesare pentru a reprezenta cu demnitate interesele celor care i-au ales. În situația actuală, avem edili care reprezintă diferite mișcări politice sau sunt independenți. Într-un cuvânt, sunt de coloratură diversă. Tocmai de aceea, rolul CALM este unul primordial, deoarece are misiunea de a ne uni pe toți, într-un gând și într-o idee. Și sper că, anume prin intermediul Congresului Autorită-

ților Locale, să reușim să ținem această coloană dreaptă.

„Independența față de consiliile raionale este mecca spre care noi am tins tot timpul.”

Actuala Lege a finanțelor locale e un prim bastion luat de primari și o recompensă pentru faptul că au dat dovadă de coeziune?

În mare parte, este un prim pas. Vreau să spun că prin legea respectivă vor avea de câștigat comunitățile mai mici, din satele noastre, din teritorii. Independența față de consiliile raionale este mecca spre care noi am tins tot timpul. Asta, deoarece, de multe ori, anume aceste structuri, care au o diversă cromatică politică, fac jocuri și ne pun bețe în roate. În situația în care va fi acceptată legea în ultima lectură, problema va putea fi rezolvată. După adop-

Este filolog de profesie și scriitor de vocație, iar lumea literelor i-a influențat în mod firesc și natural activitatea de 20 de ani în calitate de primar. Datorită manierei de a găsi partea inedită a lucrurilor și de a face ca totul să rimeze în jurul său, primarul orașului Edineț, Constantin Cojocaru, chiar și în funcția de administrator este un adevărat promotor al frumosului: în relații, în angajamente, în comunicare. Pe fundalul unei situații nu întotdeauna propice din cadrul Consiliului local, primarul Cojocaru a promovat, cu abilitatea și cu talentul înnăscut de negociator, proiecte importante pentru oraș, realizarea cărora i-au asigurat simpatia și admirația locuitorilor. Crede că dezvoltarea comunităților este dependentă și direct proporțională de gradul de coeziune între primarii din diferite colțuri ale țării.

țarea legii respective, vor avea de câștigat comunele de gradul întâi, preponderent satele. Mai puțin poate vor avea de câștigat orașele, reședințele de raion, dar acest aspect se va rezolva în primul an. După toate discuțiile intermediare de CALM, sunt sigur că se va găsi o formulă comună, optimă. Noi am făcut niște calcule aproximative - ce câștigăm și ce pierdem. Edinețul pierde puțin sub aspect financiar și procentual din banii ce ne vor reveni, dar se deschid oportunități bune privind soluționarea problemelor legate de drum. Se discută la moment și formula de repartizare a banilor din Fondul Rutier, de unde, până la moment, nu ne venea niciun bănuț. E încurajator acest aspect. Legea descentralizează anumite finanțe care acoperă niște competențe, pentru care nu erau prevăzute linii de finanțare.

Noua lege dezleagă mâinile primarilor, dar și îi determină să fie mai activi în atragerea resurselor...

Într-un fel, este așa, pentru că primarul va fi interesat să aducă cât mai multe investiții în teritoriu. În situația în care vor

veni mai multe resurse financiare, respectiv, va câștiga comunitatea, cetățeanul de rând. Pentru că anterior banii se împărțeau, iar acum partea leului va rămâne în localitate. Astfel, primarul se va strădui să fie activ, mai ales în condițiile unei independențe sesizabile față de organele de nivel al doilea. De fapt, eu îl consider drept un nivel parazitărilor în RM. Noi trebuie să avem nivelul întâi și nivelul național, dar aceasta e o altă fațetă a medaliei. Să le luăm pe toate pe rând.

Cum credeți, decizia Parlamentului a fost indusă de mitingul din 1 februarie, atunci când primarii și-au formulat revedicările în Piața Marii Adunări Naționale?

Parțial, da. Dar acțiunea a avut un alt scop, nu doar majorarea salariilor, cum au trâmbitat unii. Scopul suprem a fost cel de a uni forțele, de a avea un mesaj coerent, comun. Din această perspectivă, rolul CALM rămâne important, pe fundalul diversității, la nivel de convingeri, reprezentanților autorităților locale. De atunci, din februarie, vocea CALM-ului este mai des ascultată și auzită, și în comisiile

parlamentare, și în Guvern. Este o evoluție deosebit de pozitivă.

Dar nu toți primarii au venit în PMAN, dar acum vor beneficia de ceea ce s-a obținut...

Nu contează, sunt sigur că acum au înțeles că nu trebuie să-și ascundă problemele. Dar îi și înțeleg, deoarece mulți colegi primari au deasupra capetelor sabia lui Damocle a partidelor pe care le reprezintă în teritoriu, mulți au încercat să o facă pe modestii, pentru că era vorba și de salariul primarilor. Acum sunt sigur că, dacă mâine va fi organizată o acțiune ca cea din februarie, în piața principală a țării vor ieși toți primarii, în corpore.

Dvs. activați în calitate de primar în condițiile unui consiliu ostil, care a și încercat să vă scoată din funcție...

Da, situația e mai complicată decât în Chișinău, așa zice. În primul rând, la Edineț, din 14 iunie 2012 și până în prezent, activitatea Consiliului local este practic blocată. Și asta, din cauza că sunt anumite curențe la nivel de legislație. Au avut loc doar trei ședințe la număr și acelea cu disensiuni.

Un mare plus e faptul că, în luna martie, consilierii au venit și au votat bugetul, întrucât instituțiile din zonă nu primeau salariu. Situația rămâne dramatică, deoarece s-au acumulat peste 2000 de cereri ale cetățenilor, care nu pot fi rezolvate. Este o luptă politică, o luptă dintre două tipuri de alianțe, dar sper să primeze interesul cetățeanului și nu al grupului. Bugetul este deblocat, conform cerințelor bugetare a Edinețului, dar rămâne nefuncțional Fondul de Rezervă al primarului. Oamenii nevoiași, bolnavi, cu diferite probleme excepționale nu pot conta, la moment, pe ajutorul primarului. Asta, în situația în care soldul disponibil pe care îl are încă de anul trecut primăria este de 1 558 000 de lei. Aș rezolva un car de probleme cu aceste finanțe, dar banii stau practic morți pe cont. Primăria Edinețului este foarte activă în diverse proiecte naționale, transfrontaliere. Dar și acolo există blocaje. Am câștigat un proiect privind lansarea unui parc industrial, în sumă totală de 10 milioane de lei, dar e nevoie de o decizie de alocare a terenului. Consiliul nu aprobă, iar proiectul, care ar fi asigurat cu locuri de muncă zeci de localnici, a fost amânat pentru anul viitor.

Situația e pe punctul de fierbere. De aici și decizia de a-i lăsa fără mandate pe consilierii comuniști?

Da, pare o hotărâre foarte radicală, pentru că unei fracțiuni întregi i s-a ridicat mandatele, dar în limitele legii. Rămâne să se expună și Comisia Electorală Centrală, astfel poate vom fi martorii unui schimb de „sânge”, iar viitorii consilieri vor fi mai responsabili.

„Atâta timp cât poporul a spus și a vrut să-l reprezint, îmi fac datoria.”

Ați scris mai multe cărți de poezie, proză, studii istoriografice, dar și manuale utile pentru elevi. Rimele vin, chiar și în condițiile în care trebuie să vă ciocniți tot mai des de proza vieții, în calitate de primar?

Oamenii sunt sursa de inspirației, dar și istoria neamului nostru, pentru care am o poziție aparte. Noi trebuie să ne cunoaștem rădăcinile, să perpetuăm tradițiile, astfel încât să avem ce lăsa moștenire copiilor noștri. Asta facem prin editarea unei reviste despre istoria locurilor și despre personalitățile care au făcut țara.

Dvs. ați avut și o inițiativă inedită - să-i oferiți o casă scriitorului Paul Goma...

Eu sunt, ca și multă altă lume, un admirator înfocat al creației marelui scriitor, născut pe pământurile noastre. I-am transmis oferta prin intermediul unor apropiați de-ai săi. Dacă domnia sa acceptă, în cel mult un an casa marelui scriitor ar putea fi predată la cheie.

Nu vi-i dor de școală și de elevi?

Mi-i dor, dar problemele comunității sunt la fel de importante. Atâta timp cât poporul a spus și a vrut să-l reprezint, îmi fac datoria.

Ați scris vreo poezie despre Edineț?

Nu pot să spun, poate locurile mă inspiră, dar eu fac mai mult postmodernitate, poezie dincolo de modern, mai scriu pentru o revistă de cultură și civilizație articole în domeniul istoriografiei locale.

Există echilibru între ceea ce doriți și ceea ce vă reușește?

În mare parte, da, dar eu vreau să vă spun că, oricum, am reușit multe, pentru că cel puțin eu sunt la al 2-lea mandat într-o comunitate unde aloling-vii reprezintă majoritatea, adică 54 - 55 %. Vă închipuiți, un filolog, un profesor de română să fie ales într-o comunitate de genul acesta! Este foarte greu, dar, cum se vede, nu imposibil. Dacă ții la ceea ce faci și respecti

tuoașe proiecte le-am realizat și le realizăm cu colegii de partea cealaltă a Prutului. Scopul meu, ca primar, într-un teritoriu unde mai mulți vorbesc altă limbă, a fost să deschid pentru oameni granițele, să vadă că România nu este o sperietoare.

Un proiect care așteaptă, care ar fi acela?

Vreau să deschid un centru de cultură și civilizație, cu o bibliotecă impresionantă în 3 limbi, în cadrul unui parteneriat moldo-româno-ucrainean. Proiectul este aplicat, dar nu știm încă rezultatele. Cel mai mult vreau să văd centrul acesta deschis, astfel dacă voi pleca din funcție să rămână ceva cu adevărat valoros în urma mea. Este un proiect de suflet.

De ce n-ar pleca oamenii din Edineț?

Edinețul rămâne și până acum un punct de atracție, deoarece se află la intersecția unor drumuri comerciale, iar mulți vin pentru că orașul se află în

oamenii care ți-au dat votul. Am avut și avem multe proiecte interesante de infrastructură. E vorba de investiții de milioane de euro: peste un milion de euro a costat asfaltarea, după care trebuie să amintesc despre Grădina Publică, devenită bijuteria Edinețului. Putem să ne considerăm, pe bună dreptate, capitala nordului, mai ales că avem și noi o Alee a clasicilor. La moment, avem parteneriate frumoase cu multe comunități, din toată lumea, dar cele mai fruc-

apropiere de vama cu Ucraina și România. La moment, suntem în discuții pentru construirea unei uzine, deci vor apărea noi și noi locuri de muncă. În plus, atunci când am devenit primar, m-am făcut luntre și punte ca să extind suprafața cu locuri destinate construcțiilor individuale, ca fiecare familie tânără să aibă din start șansa unei case. Comunitatea întinerește în fiecare an, iar oamenii se atașează de orașul Edineț, în care se întâmplă lucruri interesante.

În ultima perioadă, Congresul Autorităților Locale din Moldova și-a expus poziția față de mai multe inițiative legislative, care vizează diferite domenii de intervenție. Deoarece adoptarea acestora privește în manieră directă sau tangențială și activitatea APL, suntem consultați pentru a ne prezenta punctul de vedere asupra modificărilor preconizate. Astfel, opiniile membrilor CALM, selectate și argumentate de experți, se profilează în avize oficiale, în care ne expunem părerea despre posibilele repercusiuni asupra segmentului reprezentat de APL.

Poziția CALM privind

proiectul legii pentru modificarea și completarea Codului Contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008, înregistrat în Parlamentul RM cu nr. 260 din 14.06.2013

Pe adresa Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), din partea Comisiei administrație publică și dezvoltare regională a Parlamentului Republicii Moldova, a fost remisă solicitarea de a examina și de a prezenta un aviz asupra modificărilor solicitate, care prevăd sancțiuni administrative mai dure și mai numeroase pentru persoanele cu funcții de răspundere, inclusiv din domeniul APL.

Cu suportul membrilor săi, CALM a analizat documentul prin prisma situației actuale, a respectării drepturilor, intereselor și principiilor de organizare și funcționare a administrației publice locale. Astfel, s-a ajuns la următoarele concluzii:

1. Proiectul de lege în cauză, la prima vedere, vine să aducă o responsabilizare mai mare în domeniul achizițiilor publice. Însă, la o analiză mai profundă a contextului și condițiilor în care intervine această inițiativă, constatăm că, în raport cu autoritățile locale, astfel de inițiative sunt inoportune, premature și rupte din contextul realității. Totodată, remarcăm că sancțiunile propuse sunt disproporționate de mari față de capacitățile umane și profesionale existente la nivel local, precum și în raport cu gradul de remunerare în administrația publică locală. Totodată, **abordarea propusă contravine unor principii fundamentale ale autonomiei locale, potrivit cărora, este interzisă orice impunere de competențe sau responsabilități autorităților locale, fără a le asigura efectiv și în același timp cu capacități financiare, administrative și umane adecvate.** În acest sens, actele normative naționale și internaționale de referință sunt: Carta Europeană a autonomiei locale (art. 1-10), Constituția R. Moldova (art. 109-112), Legea privind administrația publică locală (art. 3-10). Acest proiect de lege nu ține cont de faptul că autoritățile locale sunt nevoite să activeze cu în condițiile unui cadru legal confuz și contradictoriu; state de personal și organigrame depășite și inadecvate responsabilităților impuse prin diferite acte normative. Activează în condițiile unei lipse de personal, fără juriști, fără contabili-șefi, etc. (care nu pot fi atrași în aceste posturi din cauza limitărilor impuse, remunerației mici și lipsei unei autonomii financiare

și decizionale reale). Considerăm că, astfel de inițiative/proiecte de legi ar putea fi examinate numai în condițiile îmbinării și realizării simultane a unei reforme în domeniul APL și creșterii reale a gradului de autonomie financiară și administrativă a administrației publice locale. În situația actuală, când reforma descentralizării și consolidării autonomiei locale este abia la început de cale și încă nu a produs careva efecte scontate/promise, astfel de inițiative reprezintă doar o simplă încercare de a institui sancțiuni suplimentare și pârghii de presiune suplimentare asupra autorităților locale, inclusiv prin aplicarea selectivă a legii din motive subiective, politice etc. Această inițiativă în condițiile menționate mai sus, la momentul actual, poate conduce chiar la blocarea activității administrației locale, inhibarea inițiativei locale și împiedicarea soluționării efective și în termenele utile a problemelor comunităților locale. Asta deoarece, în cazul adoptării și aplicării prevederilor proiectului dat de lege, marea majoritate a APL vor ezita să-și asume responsabilitatea și inițiativa soluționării problemelor curente, așteptând "indicații" și "interpretări" din partea organelor centrale. Astfel, procesul actual al achizițiilor publice și așa un destul de greoi, extrem de centralizat și birocratizat, contestabil sub aspectul eficienței și economiei, va deveni și mai complex și mai puțin credibil. În concluzie, **metoda "bicicului" față de APL în domeniul dat poate fi aplicată numai în condițiile asigurării lor reale cu capacități.** Altfel, această inițiativă nu-și va realiza obiectivul și doar va genera dezamăgire

și situații de conflict în cadrul APL. În prezent, autoritățile locale au nevoie de o instruire efectivă, de personal calificat, de o legislație adecvată care să le asigure autonomia locală în realizarea achizițiilor publice.

2. Trebuie de menționat că, în prezent, în Republica Moldova deja există un control total, multilateral și chiar excesiv asupra APL din partea diferitor instituții ale statului: Ministerul Finanțelor, Curtea de Conturi, Cancelaria de Stat, Procuratura, etc. Mai mult ca atât, **considerăm că problemele care există în domeniul achizițiilor publice se datorează în marea măsură anume acestei centralizări și control excesiv asupra APL.** Situație care există deja de mulți ani și ar trebui apreciată obiectiv și schimbată. De aceea, în loc de noi sancțiuni și pârghii de control, urmează a fi revizuit în genere sistemul de achiziții publice, să se asigure corelarea lui cu sistemul de administrație publică locală și principiile constituționale de funcționare a lui, precum și să fi eliminate barierele actuale de ordin legislativ/normativ în acest sens.

3. **Aceste prevederi vor crea condiții propice pentru presiuni și abuzuri selective asupra reprezentanților APL „incomози” sau de altă culoare politică, mai ales că proiectul conține noțiuni confuze și nedefinite, care lasă loc pentru aplicarea abuzivă și subiectivă a sancțiunilor, fapt care poate fi utilizat pentru presiuni de diferită natură asupra autorităților locale.** De exemplu, proiectul propune completarea art. 327¹ cu aliniatul 3, la care este prevăzută sancțiunea pentru neplanificare sau planificarea cu încălcarea prevederilor actelor normative. În versiunea inițială a proiectului, în genere, era utilizată noțiunea de *planificare defectuoasă*, fără ca această noțiune să fie clar definită. Nu este clar ce înseamnă această noțiune, cine și cum stabilește de unde începe planificarea defectuoasă? Deși s-a încercat evitarea noțiunii vagi de *planificare defectuoasă* introducându-se cea de *planificare a achizițiilor publice cu încălcarea prevederilor actelor normative*, aceasta nu a schimbat deloc situația, nefiind clar despre ce acte normative este vorba, care anume prevederi etc.

Noțiuni neclare și ne-exacte se utilizează și la alte alineate (de ex. alin. (7), alin. (13)) cu care se propunea fi completat art. 227¹ al Codului Contravențional, ceea ce sporește și mai mult pericolul

utilizării acestor amenzi ca instrument de presiune și abuz.

4. **Proiectul nu ține cont de principiile de organizare și funcționare a administrației publice locale, precum și de principiile autonomiei locale consfințite de Constituția Republicii Moldova, de Carta Europeană a Autonomiei Locale și de alte acte legislative naționale și internaționale.**

Articolul 6 din legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală stabilește expres faptul că între autoritățile centrale și cele locale, între autoritățile publice de nivelul întâi și cele de nivelul al doilea **nu există raporturi de subordonare**, cu excepția cazurilor prevăzute de lege."

În acest context, aliniatul (15) care prevede sancțiuni pentru *neexecutarea deciziilor Agenției Achiziții Publice emise pe marginea procedurilor de achiziții publice* este absolut inacceptabil în raport cu autoritățile locale care nu se subordonează Agenției.

De asemenea, nu este aplicabilă administrației publice locale prevederile completării propuse la art. 298 care prevede sancțiuni pentru *generarea cheltuielilor suplimentare la retribuirea muncii, ca rezultat a includerii nejustificate în calcul a componentelor salariului și a altor plăți*. Conform articolului 109 din Constituția Republicii Moldova, art. 3 din Legea privind administrația publică locală, autoritățile administrației publice locale beneficiază de **autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară**, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

CONCLUZII

În condițiile actuale, adoptarea proiectului în cauză este prematură și inoportună și va afecta funcționarea normală a administrației publice locale. Aplicarea normelor propuse pentru APL ar putea să fie examinată doar după ce va fi asigurată o corelare a legislației din domeniul achizițiilor publice cu cea din domeniul APL, asigurarea reală a autonomiei organizaționale care va permite modificarea statelor de personal și a organigramei APL, precum și cu asigurarea capacităților/surselor financiare pentru realizarea corespunzătoare a responsabilităților respective.

Avizul CALM

la proiectul legii privind serviciul public de alimentare cu apă și canalizare, înregistrat în Parlament cu nr. 122, pe 18 martie 2013

Este important de menționat faptul că unele aspecte reglementate de proiectul legii cu privire la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare au fost intens discutate în contextul examinării proiectelor de lege înregistrate în parlament cu nr. 599 și 1363. CALM consideră că discuțiile și înțelegerile care au avut loc în legătură cu aceste proiecte, atât la sediul CALM, cât și la ședințele Comisiei parlamentare pentru descentralizarea și consolidarea autonomiei locale, nu trebuie să fie ignorate și trebuiau sau trebuie să fie luate în considerare la definitivarea proiectului de lege privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. Or, ignorarea discuțiilor și propunerilor făcute anterior duc la perpetuarea unor reglementări contrare principiilor autonomiei locale.

Modul de stabilire și aprobare a tarifelor la apa potabilă și canalizare contravine principiilor constituționale ale autonomiei locale și descentralizării serviciilor publice.

Una din constatările de bază (din analiza art. 6, alin. (4), lit. „e”, art. 8, alin. (2), lit. „k”, art. 33, alin. (2)) este că conform proiectului de lege cu privire la serviciul public de alimentare cu apă și canalizare, **competența de stabilire a tarifelor la apă și canalizare pentru operatori la nivelul de regiune, raion, municipiu sau oraș se transmite Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (an continuare Agenției sau ANRE)**, iar pentru operatorii la nivel de sat sau comună competența va rămâne la nivelul autorităților locale a localității rurale respective.

O astfel de abordare, în opinia CALM, este discutabilă și **generează mai multe contradicții în raport cu principiile autonomiei locale și descentralizării**, prevăzute de cadrul normativ actual și declarate drept unele din prioritățile de bază ale guvernării actuale. Astfel, CALM își reiterează poziția sa anterioară și consideră că pentru o apreciere adecvată a inițiativei în cauză următoarele aspecte esențiale trebuie să fie luate în considerație:

- *Corelarea acestei inițiative cu principiile autonomiei locale și ale descentralizării consfințite în cadrul normativ național și internațional, precum și cu programul de Guvernare, inclusiv prioritatea descentralizării puterii;*
- *Complexitatea problemei: nu este doar o chestiune tehnică, dar ține și de diversitatea localităților și condițiilor la nivel local în care sunt prestate diferite servicii comunale (sisteme de aprovizionare cu apă, costuri, etc.), diversitatea categoriilor de populație (bogați, medie, săraci), aspecte de ordin social;*

- *Necesitatea asigurării unei poziții (soluții) echilibrate în cadrul căreia să fi clar reglementat rolul tuturor factorilor, dar cu respectarea principiilor autonomiei locale și ale descentralizării.*
- *Capacitățile ANRE sau unei alte Agenții de a prelua această competență și cum în genere aceasta se corelează cu esența acestei organizații care este din domeniul energiei, dar nu al tarifelor la apă sau alte servicii comunale.*
- *Cadrul legal și instrumentele prin care se asigură drepturile agenților economici.*

Analizând toate circumstanțele cazului dat putem constata următoarele:

a) Potrivit cadrului național și internațional în vigoare, autoritățile publice locale sunt cele care trebuie să dețină întreaga și deplina competență în administrarea treburilor de interes local.

Astfel, Carta Europeană a Autonomiei Locale, ratificată și de către Moldova, prevede că exercițiul responsabilităților publice trebuie, de o manieră generală, să revină de preferință acelor autorități care sunt cele mai apropiate de cetățeni, iar competențele încredințate colectivităților locale trebuie să fie în mod normal depline și întregi.

Art. 109 din Constituția Republicii Moldova stipulează faptul că administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

În același sens, Legea nr. 436 privind administrația publică locală prevede la art. 3 alin. (1) și (2) că administrarea publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților publice locale și consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit, precum și faptul că autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat. **Or, autonomia decizională a autorităților locale înseamnă inclusiv faptul că întreaga competență de a decide în privința serviciilor comunale locale, inclusiv asupra tarifelor, aparține APL.** Art. 6 din aceeași lege

stipulează la alin. (1) faptul că consiliile locale și cele raionale, primarii și președinții de raioane funcționează ca autorități administrative autonome, soluționând treburile publice din sate (comune), orașe (municipii) și raioane în condițiile legii, iar la alin. (5) prevede că autoritățile administrației publice centrale consultă asociațiile reprezentative ale autorităților administrației publice locale în problemele ce țin de administrația publică locală. Și art. 7 menționează că în realizarea competențelor lor, autoritățile administrației publice locale dispun de autonomie, consfințită și garantată prin Constituția Republicii Moldova, Carta Europeană a Autonomiei Locale și prin alte tratate la care Republica Moldova este parte.

Mai mult ca atât, art. 10 din Legea administrației publice locale stipulează expres faptul că autoritățile publice locale își desfășoară activitatea în domeniile stabilite de Legea privind descentralizarea administrativă, dispunând în acest scop de competențe depline care nu pot fi puse în cauză sau limitate de nici o autoritate publică, decât în condițiile legii.

Art. 4, alin. (1), lit. „a”-„f” din legea 435/2006 privind descentralizarea administrativă prevede ca domeniu propriu de activitate pentru autoritățile locale de nivelul uni competențe în furnizarea mai multor servicii publice comunale, cum ar fi colectarea și gestionarea deșeurilor menajere, inclusiv salubritatea și întreținerea terenurilor pentru depozitarea acestora, **distribuirea apei potabile, construirea și întreținerea sistemelor de canalizare și de epurare a apelor utilizate și pluviale.**

În baza celor menționate mai sus, considerăm că lipsirea APL-ului de competența de a stabili tarifele la serviciile comunale locale (tarife la apă) reprezintă o limitare a drepturilor APL și contravine principiilor constituționale ale autonomiei locale și descentralizării.

b) Stabilirea tarifelor la serviciile comunale nu este doar o chestiune pur tehnică, de aplicare a unei metodologii. Autoritățile locale trebuie să aibă la dispoziție mecanisme de a lua în considerare la stabilirea tarifelor condițiile specifice ale localității, protejarea unor categorii defavorizate ale populației, etc. De asemenea, particularitățile infrastructurii serviciilor comunale în fiecare localitate presupune o variație mare a tarifelor care trebuie să fie stabilite în diferite cazuri. Prin urmare, anume dreptul de a decide în final asupra tarifului în limitele legii, oferă autorităților locale această posibilitate de a ține cont de particularitățile menționate mai sus.

c) Guvernul Republicii Moldova a inclus în prioritățile sale de guvernare pentru perioada 2010-2014 descentralizarea și consolidarea autonomiei locale, iar inițiativa inclusă în acest proiect este exact antipodul unei descentralizări, luând de la autoritățile locale o competență de a decide în privința unei chestiuni de interes local. Printre acțiunile prioritare cuprinse în Programul de activitate al guvernului intitulat „Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” se găsește și ajustarea cadrului legal la principiile constituționale privind descentralizarea serviciilor publice și autonomiei locale, precum și la prevederile Cartei Europene a Autonomiei Locale, precum și asigurarea autonomiei decizionale (fără intervenții din partea altor autorități publice). Întrucât Programul de activitate al guvernului a fost adoptat de către Parlament odată cu numirea guvernului, și Parlamentul este responsabil de asigurarea unui cadru legal care să contribuie la realizarea lui, nu dimpotrivă să adopte modificări legislative care să zădărnicească implementarea acestuia.

d) Problema stabilirii tarifelor la serviciile comunale este una complexă, deoarece în condițiile unei economii de piață, pentru ca să fie posibilă furnizarea unor servicii comunale durabile, trebuie să fie stabilite tarife echilibrate pentru prestarea acestora, ținându-se cont, pe de o parte, de interesele agentului economic sau prestatorului de serviciu, iar pe de altă parte de interesele beneficiarilor acestor servicii (pentru a evita stabilirea unor tarife nemotivate de ridicare). Din acest motiv, și soluția oferită poate avea un caracter complex, astfel încât să fie asigurată o soluție echilibrată în cadrul căreia să fie clar reglementat rolul tuturor factorilor, dar cu respectarea principiilor autonomiei locale și ale descentralizării. Însă, în cazul dat, suntem martorii unei abordări foarte simple și superficiale - de a lipsi APL de o competență care le-ar permite să influențeze lucrurile în teritoriu și să supravegheze interesul public, ceea ce este inadmisibil, așa cum demonstrează și argumentele legale aduse mai sus. La urma urmei, anume APL sunt cei cărora cetățenii prin votul lor le-au încredințat gestionarea treburilor publice de interes local și anume APL urmează să ducă întreaga responsabilitate pentru funcționarea serviciilor publice locale. Iar dacă unele autorități locale din motive populiste sau electorale acționează în detrimentul serviciilor publice, atunci - să-și asume responsabilitatea administrativă, penală, materială și civilă pentru calitatea acestor servicii.

Avizul CALM

la proiectul legii privind serviciul public de alimentare cu apă și canalizare, înregistrat în Parlament cu nr. 122, pe 18 martie 2013

e) Unul din argumentele aduse de autori este faptul că din cauza neajustării tarifelor la serviciile publice au de suferit agenții economici și calitatea serviciilor prestate. Totuși, considerăm că și în condițiile **cadru-ului legal actual agenții economici au mai multe drepturi, inclusiv de a nu fi de acord și de a contesta acțiunile sau inacțiunile autorităților publice locale respective.** În special, legea contenciosului administrativ acordă posibilitatea agenților economici care se consideră lezați în drepturile sau interesele lor legitime prin acțiunile (stabilirea unor tarife care nu țin cont de realitățile economice) sau inacțiunile (neajustarea tarifelor în timp rezonabil) să acționeze organele administrației publice locale respective în instanța de judecată. În același sens, Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi prevede la art. 8 faptul că guvernul, autoritățile administrației publice, precum și autoritățile administrației publice locale pot da dispoziții întreprinderilor numai în limitele competenței lor, stabilite de legislație. Dacă, drept urmare a emiterii de către organul de stat sau de către un alt organ a unui act ce nu corespunde competenței lui sau legislației se încalcă drepturile întreprinderii, aceasta este în drept să apeleze la instanța judecătorească competentă pentru a se anula actul respectiv. Pagubele, inclusiv profitul ratat, suportate de întreprindere ca urmare a îndeplinirii unor dispoziții date de autoritățile administrației publice și de alte organe sau de persoane cu funcții de răspundere ale acestor organe, care au încălcat drepturile întreprinderilor, precum și ca urmare a neîndeplinirii la nivelul convenit, de către aceste organe sau persoane cu funcții de răspundere, a obligațiilor lor față de întreprindere, prevăzute de legislația în vigoare, urmează a fi reparate din buget, din ale cărui mijloace organele menționate se întrețin, sau din mijloacele proprii, dacă acestea nu sunt finanțate de la bugetul public național. Repararea prejudiciului nu poate fi condiționată de acordul conducătorului organizației debitoare sau de structura devizului de cheltuieli al acestei organizații. Litigiile privind recuperarea pagubelor menționate se soluționează de către instanța judecătorească competentă. De asemenea, drepturile agenților economici sunt garantate și de Codul Civil al Republicii Moldova, care prevede compensarea prejudiciului cauzat. Faptul că unele întreprinderi (agenți economici) nu-și valorifică drepturile și nu aplică instrumentele oferite de lege nu poate fi un argument de amestec din partea Guvernului sau Parlamentului în treburile locale și de a lua competența respectivă de la APL.

f) În afară de motivele de fond și de drept, **mai constatăm că proiectul dat de lege a fost elaborat fără a fi implicate și consultate autoritățile publice locale în prealabil și prin intermediul asociației lor reprezentative - CALM.** Acest fapt constituie o încălcare gravă a prevederilor legale (art. 6 al Legii privind APL) și constituie temei pentru contestarea constituționalității ei prin prisma principiilor constituționale ale autonomiei locale și descentralizării. În cazul de față, proiectul a fost expediat spre avizare CALM-ului într-o formă finită, când este mai greu de operat modificări majore, în cazul în care unele neajunsuri sunt depistate.

g) În plus, putem observa din proiectul legii că se face **o delimitare artificială între municipii și orașe (precum și pentru serviciile publice prestate la nivel de raion și regiune) pe de o parte, și sate și comune, pe de alta.** Articolul 4 din Legea cu privire la descentralizarea administrativă prevede faptul că distribuția apei potabile, construirea și întreținerea sistemelor de canalizare și de epurare a apelor utilizate și pluviale reprezintă un domeniu propriu de activitate atât pentru orașe (municipii), cât și pentru sate (comune), fără ca să facă careva distincții sau discriminări. Din aceste considerente, credem că este contrar legii să se facă distincții artificiale și să se vină ca de obicei cu soluții parțiale și de moment pentru soluționarea unei probleme pe termen scurt, fără ca să se ia în considerare impactul asupra sistemului pe termen lung, corelarea soluțiilor propuse cu viziunea și conceptul de ansamblu.

h) **Mai mult ca atât, este de neînțeles faptul de ce autorii proiectului cu privire la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nu au corelat proiectul cu discuțiile și procesul legislativ al proiectului 599.** Cu regret se constată că deși cele două proiecte au un obiect comun de reglementare – stabilirea tarifelor – între procesele de elaborare și adoptare a celor două proiecte nu a existat nici o corelare. În cadrul discuțiilor referitoare la proiectul legii nr. 599 s-a ajuns la înțelegerea de a examina mai bine practica internațională (poloneză, a României) și de a veni cu ajustări care să fie în concordanță cu principiile autonomiei locale, dar care în același timp să asigure ajustarea la timp a tarifelor la apă și canalizare

Prin urmare, considerăm că în forma sa actuală, proiectul legii, în partea în care se referă la aprobarea tarifelor, contravine principiilor constituționale ale autonomiei locale și descentralizării, afectează

drepturile și competențele exclusive ale APL și nu poate fi adoptat.

Problema responsabilității pentru instalarea contoarelor

Problema instalării contoarelor a fost discutată activ în legătură cu proiectul legii înregistrat în parlament cu numărul 1363 privind modificarea art. 7 și 8 din legea cu privire la apa potabilă. În cadrul discuțiilor au fost identificate o serie de probleme care ar apărea dacă responsabilitatea pentru instalarea aparatelor de evidență a consumului de apă ar fi transferată de la consumator către operator, cum ar fi: în cazul blocurilor cu multe etaje – se schimbă hotarul de delimitare a responsabilității pentru întreținerea rețelelor, problema accesului în apartamente (inviolabilitatea proprietății și a domiciliului), riscul de a deteriora proprietatea consumatorului (faiantă costisitoare, etc., specificul configurației și amplasării țevii în cazuri aparte), numărul mare de contoare care trebuie instalate într-un singur apartament, în unele cazuri. Din aceste considerente, CALM consideră că este necesar de efectuat analize mai profunde privind impactul economic, juridic și de altă natură a transferării obligației de instalare a contoarelor către operatori.

În textul legii nu se face o distincție clară între autoritățile administrației publice locale de nivelul unu și cele de nivelul doi, precum și între autoritățile publice deliberative și cele executive. În proiectul legii – de ex. la art. 6 și 7, și altele – se utilizează noțiunea generică – autorități ale administrației publice locale, fără ca să existe o claritate referitor la nivelul sau tipul de autoritate publică locală vizată.

La articolul 3 al proiectului de lege au fost constatate unele posibilități de definire mai clară a termenilor utilizați în proiectul legii, de asemenea au fost elaborate propuneri de înlocuire a unor termeni, care sunt expuse la punctul 4.15 a prezentului aviz.

PROPUNERI

Corelarea proiectului de lege, la capitolul competenței de stabilire a tarifelor, cu principiile autonomiei locale și ale descentralizării consfințite în cadrul normativ național și internațional, precum și cu discuțiile și înțelegerile făcute în procesul de examinare a proiectului de lege nr. 599. Conform acestor înțelegeri, urma să fie examinată experiența internațională (în special Polonia și România, etc.) și să fie găsit un mecanism care ar respecta principiile autonomiei locale, în același timp asigurând un mecanism transparent și eficient de ajustare a tarifelor.

După o analiză a experienței internaționale și după discuții cu reprezentanții autorităților locale și cu alți actori, s-a conturat următoarea schemă care ar fi capabilă să răspundă provocărilor actuale:

Aprobarea tarifelor pentru serviciile de alimentare cu apă și de canalizare (prestate atât la nivel de sate și comune, cât și la nivel de orașe și municipii), rămâne în competența autorităților locale de nivelul unu (consilii locale), cu următoarele opțiuni:

a) Autoritățile locale de nivelul unu pot decide delegarea competenței de aprobarea a tarifelor Agenției;

b) Autoritățile locale păstrează competența de aprobarea a tarifelor. Totuși, pentru excluderea politizării aprobării tarifelor, următoarele elemente pot fi introduse:

- *Tarifele sunt calculate de operator în conformitate cu metodologia aprobată de ANRE;*

- *Operatorul înaintează către APL l cererea de ajustare a tarifelor însoțită de calculul corespunzător și de avizul de la Agenție (ANRE). Avizul are un caracter de informare și recomandare, care v-a ajuta autoritatea locală să ia o decizie bine argumentată;*

- *Autoritatea locală se poate pronunța doar privind corectitudinea aplicării metodologiei și a calculului efectuat. Dacă nu are obiecții în privința calculului și a aplicării metodologiei, consiliul local este obligat să aprobe tariful propus. Dacă totuși autoritatea locală vrea să păstreze un tarif mai mic decât tariful real calculat, aceasta este obligată să acopere operatorului diferența (obligația urmează să fie expres prevăzută de lege).*

- *Autoritatea locală are la dispoziție **3 luni** pentru aprobarea tarifelor propuse de operator;*

- *Dacă timp de 3 luni din ziua înregistrării cererii depuse de operator, consiliul local nu ia o decizie de aprobare a tarifului calculat de operator și nici nu ridică obiecții concrete în privința calculului și a aplicării metodologiei, tariful propus de operator intră în vigoare automat.*

În cazul serviciilor de alimentare cu apă și canalizare prestate la nivel regional prin cooperare intercomunitară, autoritățile locale de nivelul unu (atât sate, comune, cât și orașe și municipii) vor putea delega competența de aprobare a tarifelor asociației formată de aceste unități administrativ teritoriale.

Ghid de comunicare pentru autoritățile publice locale

Ghidul de comunicare pentru autoritățile publice locale a apărut cu suportul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) în cadrul Proiectului de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) în parteneriat cu Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM).

Ghidul vine ca un instrument menit să faciliteze procesul de comunicare, fiind adresat tuturor autorităților publice, din localități urbane și rurale, mai mari și mai mici, întru consolidarea relațiilor cu cetățenii și instituțiile locale, mass-media, mediul de afaceri și societatea civilă. Instrumentele și mecanismele prezentate reflectă specificul Republicii Moldova, și sunt, totodată, bune practici care și-au demonstrat eficacitatea pe plan internațional.

CALM – promotorul eficienței energetice în rândul APL

Pe data de 25 ianuarie, la Chișinău, și-a desfășurat lucrările Atelierul de Lucru cu tematica Consolidării Capacităților Autorităților Publice Locale în domeniul Eficienței Energetice și Schimbărilor Climatice. La eveniment au participat circa 30 de persoane – reprezentanți APL, specialiști în domeniul eficienței energetice, experți în atragerea investițiilor în domeniu și reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare.

Obiectivul principal al evenimentului a fost elaborarea unui pachet de servicii în domeniul eficienței energetice de care ar avea nevoie APL și care i-ar permite creșterea capacităților sale instituționale și financiare în ceea ce privește eficientizarea energetică la nivelul comunităților pe care le administrează.

Atelierul a cuprins o sesiune de prezentare a proiectului și conceptului pachetului de servicii în domeniul eficienței energetice și schimbărilor climatice, care a fost prezentat de către managerul de proiect, Dl. Ion Muntean, unul dintre cei mai tineri și energici specialiști în domeniu; și Expertul Coordonator Dl. Octavii Ivanov, unul dintre cei mai experimentați și versați experți în planificare strategică și eficiență energetică.

În debutul evenimentului Directorul Executiv a Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), Dl. Viorel Furdui, a menționat faptul că dezvoltarea capacităților APL în diferite domenii de activitate a acestora, constituie o parte componentă a mandatului CALM și în contextul dat, CALM a constat un cumul de probleme arzătoare în domeniul Eficienței Energetice și fiind susținut de colegii săi din cadrul NALAS, are posibilitatea să dezvolte un pachet de servicii util, real și atât de necesar pentru autoritățile locale din Moldova.

Managerul de proiect, Dl. Ion Muntean, a menționat faptul că „Necesitatea în acest proiect rezultă din situația actuală în care autoritățile locale au multe responsabilități ce țin de eficiența energetică și schimbările climatice. În același timp, eficiența energetică și schimbările climatice

constituie un domeniu relativ nou pentru autoritățile locale din Republica Moldova, iar importanța lor în acest sector în ultimii ani crește foarte rapid, dincolo de posibilitățile lor de a fi adecvat informate pentru a-și crea o viziune clară și durabilă în acest sens, iar utilizarea instrumentelor precum Convenția Primarilor constituie un pas important în atingerea obiectivelor propuse”.

În rezultatul atelierului au fost identificate și prioritizate problemele în domeniu, identificate servicii orientate spre soluționarea acestora precum: dezvoltarea unei platforme de comunicare și de consultare a autorităților locale în domeniul eficienței energetice, adoptarea unor documente de poziții în vederea racordării legislației în vigoare cu necesitățile autorităților locale în domeniu, dezvoltarea nivelului de calificare a experților locali, crearea unei baze de date cu experți și donatori în domeniul eficienței energetice, atragerea pentru consultări a experților internaționali, realizarea unor vizite de studiu pentru schimbul de experiență a reprezentanților APL și experților CALM etc.

În acest context este necesar de menționat că Convenția primarilor reprezintă principala mișcare europeană în care sunt implicate autoritățile locale și regionale ce se angajează în mod voluntar în inițiativa de creștere a eficienței energetice și utilizarea resurselor de energie regenerabilă în localitățile sale. Prin aderarea la Convenția a circa 2800 de autorități locale – din peste 44 de țări – s-a convenit de a depăși obiectivul Uniunii Europene de a reduce cu 20% emisiile CO2 până în 2020, prin elaborarea și implementarea planurilor de acțiune privind energia durabilă.

Începând cu anul 2011, CALM a devenit o structură de suport a Convenției Primarilor pentru Republica Moldova, participând la mai multe inițiative în domeniul eficienței energetice și contribuind la extinderea numărului de comunități locale din Republica Moldova care au aderat la acest instrument internațional important. În anul 2011, CALM a susținut 9 comunități locale să adere la Convenția Primarilor.

Deblocarea mecanismului de cooperare intercomunitară – noi oportunități pentru APL și cetățeni!

„Ajustarea cadrului legislativ în vigoare, în vederea eficientizării mecanismului instituțional de cooperare intercomunitară în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală, în special a celui de alimentare cu apă și de canalizare” – aceasta a fost tema mesei rotunde care a avut loc pe 12 iulie 2013, la Chișinău, la inițiativa CALM. Evenimentul a găzduit peste 20 de reprezentanți ai grupurilor de experți naționali și internaționali, din cadrul agențiilor implementatoare, precum: USAID, LGSP, UNDP, SDC, ApaSan, BDO, Consiliul European, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova și reprezentanți ai Administrației Publice Locale. În cadrul ședinței și ca urmare a unei analize detaliate a situației actuale în domeniul cooperării intercomunitare, au fost prezentate concluziile experților, dar și măsurile care urmează a fi întreprinse pentru modificarea legislației, astfel încât acest mecanism să poată fi deblocat.

În debutul reuniunii, Viorel Furdui, director executiv CALM, a salutat prezența partenerilor de dezvoltare și a reprezentanților APL. Totodată, Furdui a reiterat faptul că, subiectul discutat este unul de o importanță mare pentru dezvoltarea comunităților: **„Cooperarea intercomunitară este un domeniu destul de nou pentru Republica Moldova, dar cu un potențial enorm din punct de vedere al amplasării geografice, și cu un interes sporit atât din partea reprezentanților APL, cât și a comunității donatorilor și partenerilor de dezvoltare”.**

În continuare, Ion Beschieru, expert juridic coordonator al Congresului Autorităților Locale din Moldova a menționat – „...în urma concluziilor mesei rotunde precedente cu partenerii de dezvoltare, în care s-a făcut și o trecere în revistă a proiectelor și experienței în domeniul gestiunii serviciilor comunale și în special cele din domeniul Aprovizionării cu Apă și Canalizare, precum și după o analiză a cazurilor concrete de cooperare intercomunitară am ajuns la concluzia că deși posibilitatea de cooperare intercomunitară este prevăzută de legislație, din păcate lipsesc elementele cheie care să facă acest mecanism funcțional. De aceea, este necesară clarificarea posibilităților creării unui

mechanism instituțional foarte explicit, spre exemplu cu legiferarea asociației de dezvoltare intercomunitară care să permită transformarea acestei structuri într-o interfață eficientă în relația APL cu operatorul regional”.

De asemenea, Ion Beschieru a evidențiat că „...o altă premisă în favoarea ajustărilor legislative, este faptul că la moment nu nu este prevăzută posibilitatea de a delega atribuții unei asociații create de APL și chiar dacă au fost identificate unele soluții de asociere APL posibilitatea de a delega/transmite anumite împuterniciri din domeniul gestiunii serviciilor publice către asociație nu este reglementată.”

Robert Hertzog, expertul Con-

siliului European, a menționat că, „...nu trebuie să inventăm bicecleta, și asta deoarece problema cooperării este universală pentru toate țările și vizează atât localitățile mici, cât și cele mari. Totodată, persistența și universalitatea acestor probleme explică faptul că noi ne aflăm într-o economie. Economia ne impune să producem servicii publice și infrastructură. În unele domenii, din păcate, administrația publică nu poate face acest lucru din cauza insuficienței de resurse umane sau financiare. În același timp, nu există cincizeci de soluții pentru aceasta problemă, ci doar trei: amalgamarea, cooperarea intermunicipală și centralizarea. Cooperarea Intercomunitară arată complicat la

prima vedere, deoarece conține multe opțiuni. Pentru Republica Moldova este important să nu adopte un model francez, spaniol sau polonez de cooperare intercomunitară, dar să aleagă unul care i se potrivește cel mai bine din punct de vedere al specificului său. Bani publici au tendința să fie tot mai puțini și mai puțini și ca să ai acces la acest minimum trebuie să ai proiecte foarte atractive, iar acest lucru va crea concurență în rândul administrațiilor publice locale, respectiv cine se va asocia primul, acela și va primi această finanțare.”

În rezultatul discuțiilor, participanții au menționat că inițiativa ajustării cadrului legal în vederea eficientizării mecanismului de cooperare intercomunitară este binevenită și foarte oportună din moment ce, din perspectivei integrării Europene a Republicii Moldova, atât la nivelul autorităților publice centrale, cât și a autorităților publice locale, acest model este cel mai viabil în vederea dezvoltării, pe termen mediu și lung, a Serviciilor Publice de calitate.

Menționăm că, ședința de lucru a avut loc la inițiativa CALM, în cadrul proiectului de „consolidare a capacităților Autorităților Publice Locale din Moldova în domeniul gestiunii serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare”, implementat de CALM, cu suportul financiar USAID. Scopul principal al proiectului constă în identificarea modelelor eficiente de gestionare a serviciului de apă și canalizare reieșind din specificul activității și competențelor APL.

COOPERAREA INTERCOMUNITARĂ ÎN VIZORUL CALM: DISCUȚII ÎN TERITORIU

Miercuri 17 iulie 2013, la Cimișlia, și joi, 18 iulie, la Bălți, la inițiativa CALM și-au desfășurat lucrările două mese rotunde cu genericul "Ajustarea cadrului legislativ în vigoare în vederea eficientizării mecanismului instituțional de cooperare intercomunitară în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală, în special a celui de alimentare cu apă și de canalizare".

Evenimentele au găzduit în total peste 60 de reprezentanți ai Administrației Publice Locale și ai partenerilor de dezvoltare. Scopul acestei ședințe a fost prezentarea și discutarea cu membrii CALM a concluziilor ce țin de analiza situației actuale în domeniul cooperării intercomunitare și propunerea măsurilor de modificare a legislației, în vederea deblocării mecanismului de cooperare intercomunitară.

În cadrul evenimentelor, Ion Beschieru, expert juridic coordonator al Congresului Autorităților Locale din Moldova, a menționat că cooperarea intercomunitară reprezintă calea cea mai optimă pentru dezvoltarea serviciilor publice de calitate prestate de către Administrația Publică Locală.

"... dacă îl citez pe profesorul Robert Hertzog, expert a Consiliului Europei, Autoritățile Publice Locale dispun la momentul de trei posibilități: comasarea, centralizarea și cooperarea intercomunitară. Eu zic că noi ar trebui să analizăm mai detaliat posibilitatea de cooperare intercomunitară, deoarece comasarea și centralizarea nu reprezintă soluții-cheie pentru Moldova, în perspectiva dezvoltării acesteia atât pe termen mediu, cât și pe cel lung", a menționat Ion Beschieru.

De asemenea Ion Beschieru a mai evidențiat că "...o altă premisă în favoarea ajustărilor legislative este faptul că, la momentul, nu e prevăzută posibilitatea de a delega atribuții unei asociații create de APL și chiar dacă au

fost identificate unele soluții de asociere APL, posibilitatea de a transmite anumite împuterniciri din domeniul gestiunii serviciilor publice către asociație nu este reglementată."

Participanții la ambele evenimente au salutat inițiativele de modificare a cadrului legislativ în vigoare, care să permită deblocarea mecanismului de cooperare intercomunitară și au menționat că pe parcursul anilor mai mulți primari din regiunea de Sud au încercat să coopereze într-o formă sau alta, însă din păcate toate inițiativele se ciocneau de imperfecțiunea legislației care, într-un fel sau altul, blochează mecanismul dat, serviciile fiind prestate de facto de APL și până la hotarul administrativ.

D-na Valentina Carastan, pPrimar de Slobozia Mare, Cahul, în cadrul evenimentului organizat la Cimișlia, a menționat că dorința de utilizare a mecanismului de cooperare intercomunitară există și primarii înțeleg foarte bine necesitatea acestui mecanism și perspectiva acestuia pe viitor, însă la momentul mai multe detalii trebuie de pus la punct.

"... comuna Slobozia Mare și încă patru comune vecine au decis să semneze un Acord de Cooperare în vederea prestării serviciilor de salubritate în aceste cinci comune, însă din păcate, atunci când s-a ajuns la etapa de asociere, legislația nu stipulează clar din punct de vedere procedural care sunt posibilitățile de instituționaliza-

re și distribuie clară a obligațiilor fiecărui partener, iar de la semnarea acordului a trecut deja un an și noi tot așteptăm posibilități de soluționare. De aceea sperăm că inițiativa CALM de modificare a cadrului legislativ existent va facilita procesul de prestare a serviciilor publice de calitate pentru comunitate și cetățeni", a menționat Valentina Carastan.

D-na Elena Bodnarenco, primar de Soroca, în cadrul evenimentului organizat la Bălți, a menționat că la momentul numărul de probleme cu care se confruntă Administrația Publică Locală, inclusiv în domeniul prestării serviciului de Aprovizionare cu Apă și Canalizare, este extrem de mare și din acest considerent pe termen lung și în perspectiva dezvoltării de viitor cooperarea intercomunitară ar putea fi o soluție oportună și binevenită.

Menționăm că evenimentele a avut loc la inițiativa CALM, în cadrul proiectului de "Consolidare a Capacităților Autorităților Publice Locale din Moldova în domeniul gestiunii serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare",

implementat de CALM, cu suportul financiar al USAID. Scopul principal al proiectului constituie în identificarea modelelor eficiente de gestionare a serviciului de apă și canalizare reieșind din specificul activității și competențelor APL.

În rezultatul discuțiilor respective, vor fi perfecționate propunerile de modificare a legislației în vigoare, în vederea asigurării unui cadru legal și instituțional corespunzător pentru cooperarea intermunicipală din Republica Moldova.

PROIECT DE CONSOLIDARE A RELAȚIILOR ÎN DOMENIUL GESTIONĂRII APELOR

În perioada 9-10 iulie 2013, la Chișinău, s-a desfășurat seminarul de prezentare a proiectului "Schimbarea climei și securitatea în bazinul râului Nistru" susținut de către Guvernul Austriei și Comisia Europeană, care constituie o parte componentă a proiectului "Schimbarea climei și securitatea în Europa de Est, Asia Centrală și Caucazul de Sud".

"Schimbările climatice au un impact negativ asupra resurselor de apă și în viitorul apropiat am putea să ne confruntăm cu probleme grave de ordin economic, social și de mediu. Conștientizând importanța problemei, țările riverane Nistrului trebuie să elaboreze măsuri de adaptare la schimbările climatice, reducerea impactului negativ al dezastrelor naturale, precum și utilizarea de noi tehnologii pentru gestionarea resurselor de apă. În ultimul timp Republica Moldova și Ucraina se confruntă cu fenomene distructive imprevizibile, cum ar fi inundațiile care afectează dezvoltarea economică a țărilor, ciclul hidrologic, diferite secure ale economiei, regimul de agrement și

siguranță în bazin", a menționat în luarea sa de cuvânt Lazăr Chirică, viceministru al mediului.

Proiectul are drept scop consolidarea capacității de adaptare a țărilor riverane Nistrului prin îmbunătățirea cooperării transfrontaliere. În rezultat, populația din bazinul râului Nistru va deveni mai rezistentă la efectele negative ale schimbărilor climatice și fenomenele meteorologice extreme. Principalele rezultate ale proiectului vor

include elaborarea unei Strategii transfrontaliere de bazin privind adaptarea la schimbările climatice și a unui Plan de acțiuni care vor contribui la implementarea strategiei și punerea în aplicare a mai multor măsuri prioritare din bazin, fapt ce va contribui la îndeplinirea de către țări a obligațiilor față de convențiile internaționale cum ar fi Convenția-cadru a ONU privind schimbările climatice și Convenția CEE-ONU privind apa.

Pentru a stabili măsurile preventive de adaptare în context transfrontalier, este necesară o analiză de situație privind schimbările climatice și reducerea vulnerabilității la aceste fenomene. Aceste lucrări se efectuează în cadrul proiectului-pilot moldo-ucrainean "Reducerea vulnerabilității față de inundații și schimbările climatice în bazinul râului Nistru" (Nistru III- inundațiile și clima), susținut de CEE ONU, OSCE și PNUM.

Republica Moldova a elaborat deja Strategia Națională pentru adaptarea la schimbările climatice, care în prezent este în proces de coordonare cu ministerele și instituțiile interesate.

Viceministru al mediului a mulțumit partenerilor din cadrul proiectului pentru suportul acordat și a dat asigurări că țara noastră va consolida relațiile de cooperare cu țările vecine în domeniul gestionării apelor râurilor și a subliniat că proiectul va aduce un aport considerabil la reducerea vulnerabilității la schimbările climatice la nivel regional.

Sursa: www.gov.md

A FOST LANSAT GHIDUL DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ȘI RESURSE REGENERABILE

Materialul expus în Ghid se adresează în special Autorităților Publice Locale care sunt angajate în susținerea eforturilor din teritoriu pentru îmbunătățirea infrastructurii de utilizare a energiei, angajaților publici care au tangență cu subiectul eficienței energetice și al energiei regenerabile, și mai ales - managerilor energetici. Totodată, fiind realizat într-un limbaj accesibil, ghidul poate servi drept un instrument util și de interes pentru entitățile publice și private, instituțiile de învățământ, profesori, studenți, elevi și cetățeni, care vor găsi idei și repere pentru un mod de viață mai durabil.

Acesta are menirea să ilustreze prin aplicații practice, oportunitățile și beneficiile eficienței energetice, cât și să mobilizeze comunitățile din Republică Moldova spre acțiuni de utilizare eficientă a energiei.

"Ghidul vine să sprijine transformările din sectorul energetic al Moldovei în vederea creșterii gradului de conștientizare a populației cu privire la oportunitățile și beneficiile oferite de utilizarea resurselor regenerabile de energie. Având cunoștințele, capacitățile și motivația necesară, dispunem astfel de toate precondițiile pentru a obține beneficii mai mari și pentru a promova noi standarde de trai pentru cetățeni." Kent Larson, directorul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

"Agenția pentru Eficiență Energetică speră că acest Ghid va reprezenta o sursă utilă pentru elaborarea și implementarea programelor naționale și planurilor de acțiune în domeniu, precum și a celor elaborate la nivel local" a menționat Directorul Agenției pentru Eficiență Energetică, Mihail Stratan.

Ghidul a fost produs de către Proiectul USAID de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) în parteneriat cu Agenția pentru Eficiență Energetică.

Proiectul USAID de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) este o activitate de patru ani ce are ca scop susținerea autorităților locale în elaborarea și implementarea politicilor și a procedurilor care contribuie la buna guvernare, la consolidarea capacităților necesare procesului de descentralizare și la asumarea responsabilităților pentru prestarea serviciilor publice de calitate, într-o manieră transparentă, care ar contribui la creșterea economică și la eficientizarea serviciilor la nivel local.

Mai multă informație cu privire la programele USAID puteți găsi pe www.usaid.gov

EXPERTII UE TWINNING RECOMANDĂ MODIFICAREA LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA ÎN DOMENIUL URBANISMULUI ȘI AMENAJĂRII TERITORIULUI

Experții Twinning din Franța și România au analizat împreună cu specialiștii Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor situația curentă, problemele și potențialele soluții în domeniul planificării teritoriale în Republica Moldova, în cadrul unui seminar desfășurat la Chișinău.

Evenimentul cu tematica „Revizuirea legislației și reglementărilor privind planificarea teritorială” a avut drept scop identificarea soluțiilor optime de perfecționare a cadrului legislativ în domeniul planificării teritoriale și urbanismului la nivelul administrațiilor publice locale.

Marcel Răducan Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor a menționat în debutul seminarului că activitatea este organizată în cadrul proiectului Twinning „Consolidarea capacităților în domeniul dezvoltării regionale în RM”, proiect implementat de MDRC în parteneriat cu

Ministerul de Interne al Franței, cu participarea experților pe termen scurt din Franța, România și Letonia. De asemenea, ministrul a comunicat că proiectul se bazează pe 3 componente, care au ca scop final ajustarea cadrului legal-normativ în domeniul dezvoltării regionale, planificării teritoriale, urbanismului din RM, elaborarea unui singur cadru de planificare comun acestor 2 sectoare, precum și consolidarea capacităților principalilor actori implicați în procesul de realizare a politicii de dezvoltare regională.

„Gestionarea teritoriului și a lo-

calităților din Republica Moldova se efectuează potrivit prevederilor documentației de urbanism și amenajare a teritoriului aprobate. La moment, situația de asigurare a localităților Republicii Moldova cu Planuri urbanistice generale actualizate și efectele lipsei acestora, poate fi apreciată ca una critică, dat fiind faptul că 33 % din orașe și 1% din localitățile rurale sunt dotate cu documentație de urbanism elaborată s-au adaptată condițiilor noi socio-economice. Astăzi, experții UE prezintă propunerile de revizuire a legislației actuale, precum și condițiile pentru implementare, inclusiv rolul profesioniștilor în crearea planurilor de calitate și în diseminarea bunelor practici” a subliniat Marcel Răducan.

Anne Azam-Pradeilles consilier rezident de Twinning a specificat că în cadrul proiectului s-au efectuat vi-

zite în raioanele Ialoveni, Bălți, Orhei, Cahul și Soroca, unde s-a realizat un studiu al situației curente, iar scopul a fost de a identifica soluții în vederea îmbunătățirii domeniului planificării teritoriale la nivel local în conformitate cu experiențele de succes ale UE.

Factorii responsabili de planificarea urbană și dezvoltarea regională din Moldova au menționat că recomandările experților vor spori planificarea participativă, abordarea integrată, inclusiv responsabilitățile actorilor interesați.

La seminar au participat mai mulți reprezentanți ai Direcțiilor dezvoltare regională; arhitectură, construcții și locuințe din cadrul MDRC; arhitecți ai raioanelor și orașelor de reședință, precum și specialiști ai direcțiilor economice raionale.

<http://www.mdrc.gov.md>

A AVUT LOC CEL DE-AL DOILEA SUMMIT DE EXCELENȚĂ ÎN MANAGEMENTUL LOCAL

Pe 10 iulie, 2013, Proiectul USAID de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) a organizat cel de-al doilea Summit de Excelență în Administrarea Locală (EMM). În cadrul evenimentului au fost înmânate Certificate de Excelență primelor 12 orașe care au completat cu succes cele 14 module de instruire ale Programului de Excelență. Primari, consilieri locali, manageri financiari, arhitecți, specialiști în relații cu publicul, manageri energetici, și alți reprezentanți ai administrației publice locale au participat activ în cadrul acestui program.

LGSP de asemenea a lansat două ghiduri, elaborate pentru utilitatea autorităților publice locale (APL):

- Ghidul de Eficiență Energetică și Resurse Regenerabile, produs în parteneriat cu Agenția pentru Eficiență Energetică;

- Ghidul de Comunicare pentru Autoritățile Publice Locale, realizat în colaborare cu Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM).

Directorul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare în Moldova, Dnul Kent Larson, s-a adresat autorităților publice locale prezente la eveniment cu mesajul: „Calea Moldovei spre integrarea Europeană începe cu Dvs.! Dvs. sunteți pionierii în dezvoltarea democrației în Republica Moldova. Eu am toată încrederea că, implicând cât mai mult cetățenii, și având alături parteneri așa cum sunt poporul american și partenerii europeni, veți obține succese!”

„Îmi exprim certitudinea că acest proiect va aduce plusvaloare la buna guvernare, la conso-

lidarea capacităților necesare procesului de descentralizare și la asumarea responsabilităților, într-o manieră transparentă, care ar contribui la dezvoltarea economică și la eficientizarea serviciilor la nivel local. MDRC va fi un partener activ

PROGRAMUL DE EXCELENȚĂ ÎN ADMINISTRAREA LOCALĂ (EMM) INCLUDE UN SET DE INSTRUIRI PENTRU AUTORITĂȚILE LOCALE ÎN URMĂTOARELE DOMENII:

- Tehnici de comunicare și implicare a cetățenilor într-un oraș modern;
- Îmbunătățirea procesului bugetar local;
- Gestionarea patrimoniului public;
- Parteneriatul public-privat și cooperarea inter-municipală;
- Creșterea veniturilor;
- Managementul resurselor umane;
- Practici bugetare;
- Eficiența energetică și surse regenerabile;
- Achiziții publice;
- Prestarea serviciilor municipal;
- Planificarea urbană;
- Atragerea fondurilor și gestionarea granturilor

în implementarea proiectelor comune din Documentul Unic de Program, începând cu anul 2014, care vor fi cofinanțate de USAID.” a subliniat Ministrul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Dnul Marcel Răducan.

Celelalte 20 de orașe - centre raionale vor participa la Programul EMM de instruire în 2013-2014. Toate orașele partener vor beneficia de asistență tehnică individuală în dependență de necesitățile și prioritățile fiecăruia, în domenii ca: planificarea strategică și urbană, gestionarea patrimoniului public, procese bugetare, resurse umane și eficiență energetică. Programul de consolidare a capacităților EMM are ca scop sporirea calității serviciilor publice, creșterea transparenței și o mai bună implicare a cetățenilor la nivel local, toate acestea contribuind la sporirea calității vieții în comunități.

Proiectul USAID de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) este o activitate de patru ani ce are ca scop susținerea autorităților locale în elaborarea și implementarea politicilor și a procedurilor care contribuie la buna guvernare, la consolidarea capacităților necesare procesului de descentralizare și la asumarea responsabilităților pentru prestarea serviciilor publice de calitate, într-o manieră transparentă, care ar contribui la creșterea economică și la eficientizarea serviciilor la nivel local.

Mai multă informație cu privire la programele USAID puteți găsi pe www.usaid.gov.

Sursa: www.comunicate.md

CALM PE SCURT (ianuarie – iulie 2013)

11.01.2013 - Salarizarea persoanelor cu funcție de demnitate publică din cadrul APL – subiect al mesei rotunde “Sustenabilitatea administrației publice locale”.

La 11 ianuarie 2013, în incinta primăriei or. Ialoveni, a avut loc masa rotundă cu genericul “Sustenabilitatea administrației publice locale” organizată de Asociația primarilor raionului Ialoveni la care au participat membrii asociației, conducătorii APL de nivel I, reprezentanții administrației raionului Ialoveni, inclusiv președintele raionului, Nicolae Andronachi, reprezentanții CALM și APC. Discuția s-a axat asupra Declarației Asociației primarilor raionului Ialoveni adresată Președintelui Republicii Moldova, Prim-ministrului, Președintelui Parlamentului, deputaților și membrilor Guvernului Republicii Moldova.

15.01.2013 - Întrevederea conducerii CALM cu Președintele Parlamentului Marian Lupu.

La 15 ianuarie 2013, conducerea Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), în frunte cu președintele CALM, Dna Tatiana Badan, a avut o întrevedere cu Președintele Parlamentului Republicii Moldova, Dl Marian Lupu. Întâlnirea a avut loc ca urmare a adoptării, pe data de 6 decembrie 2012, a Declarației Consiliului de Administrare al CALM. Ultima se referă la situația discriminatorie și de desconsiderare față de persoanele cu funcții de demnitate publică din cadrul APL. Membrii CALM au anunțat proteste de amploare, din cauza faptului că guvernarea a revocat proiectul care prevedea majorarea salariilor pentru primari.

18.01.2013 - Masa rotundă „Problemele actuale și soluții în legătură cu transferul de competențe și patrimoniu în domeniul educației de la APL de nivel I către APL de nivel II”.

Congresul Autorităților Locale din Moldova, în parteneriat cu UNICEF Moldova, a organizat masa rotundă cu tema: „Problemele actuale și soluții în legătură cu transferul de competențe și patrimoniu în domeniul educației de la APL de nivel I către APL de nivel II” cu participarea reprezentanților APL de nivel I și II, reprezentanților Ministerului Finanțelor, Agenției Proprietății Publice,

UNICEF Moldova și experți în domeniu. Evenimentul în cauză a fost organizat urmare a recepționării de către CALM de la membrii săi a mai multor sesizări în legătură cu unele probleme noi apărute în procesul transmiterii patrimoniului și întreținerii/finanțării instituțiilor de învățământ de la nivelul unu la nivelul doi al administrației publice locale.

23.01.2013 - Problemele actuale ale APL discutate la întâlnirea reprezentanților CALM cu conducerea Ministerului Educației.

Directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova, Viorel Furdui, și expertul juridic CALM, Ion Beschieru, au avut o întrevedere cu viceministrul Educației, Igor Grosu, și șefa secției juridice a Ministerului Educației, Rodica Josanu. În cadrul întrunirii au fost abordate un șir de subiecte importante pentru autoritățile locale, primul fiind definitivarea și semnarea Acordului de cooperare între CALM și Ministerul Educației și crearea

unui grup de lucru comun. Totodată, a fost discutată pe larg problema neînregistrării la Cadastru a bunurilor imobile (clădiri, teren) date în folosință instituțiilor de învățământ sau APL de nivel II. Reprezentanții CALM au atras atenția asupra faptului că nu atât taxa de înregistrare a bunurilor este un impediment pentru înregistrarea bunurilor imobile, ci costurile lucrărilor de identificare, inventariere, formare a bunului în vedere pregătirii pentru înregistrare, care sunt foarte costisitoare și trebuie de găsit o soluție în acest sens. Schimbarea destinației activelor neutilizate în procesul de învățământ (art. 62 din Legea învățământului) a constituit următorul subiect de discuții. Reprezentanții Ministerului Educației au prezentat un proiect elaborat în coordonare cu Ministerul Economiei care propune în esență elaborarea unei liste a bunurilor din sistemul educațional care nu sunt folosite și sunt în stare de degradare sau demolare a căror destinație va putea fi schimbată. CALM a menționat că are rezerve privind procedura de realizarea a acestui proces și menționează că decizia și inițiativa trebuie să aparțină autorităților locale, iar filtrele să fie aplicate prin obligativitatea obținerii unor avize de la ministerul (ministerele) de resort înainte de a schimba destinația acestor imobile.

O altă problemă menționată și în privința căreia s-a convenit să se lucreze în

comun sunt situațiile când autoritățile locale transmit doar o parte a bunurilor, iar alte bunuri (cantine, cazangerii, stadioane, săli de festivități, etc.) vor rămâne la APL de nivel I. S-a concluzionat că trebuie elaborat un mecanism și modele de contracte care să rezolve problema și să asigure atât interesele instituției de învățământ, cât pe cele ale colectivității locale și a locuitorilor.

Problema transmiterii gratuite a bunurilor instituțiilor de învățământ sau administrației raionale, abordată de unii membri ai CALM, de asemenea, a fost dezbătută. CALM a constatat că, într-adevăr, cadrul normativ este foarte confuz și neclar. Astfel, s-a convenit că este necesar de venit cu o propunere legislativă ca în legea anuală a bugetului să fie inclusă o formulare mai cuprinzătoare și care să se refere și la darea în folosință gratuită a bunurilor către instituțiile de învățământ sau raionului.

25.01.2013 CALM – promotorul eficienței energetice în rândul APL.

În incinta Institutului Muncii și-a desfășurat lucrările Atelierul de Lucru cu tematica Consolidării Capacităților Autorităților Publice Locale în domeniul Eficienței Energetice și Schimbărilor Climatice. La eveniment au participat circa 30 de persoane – reprezentanți APL, specialiști în domeniul eficiență energetică, specialiști în atragerea investițiilor în domeniul eficienței energetice și reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare.

30.01.2013 - Ședința extraordinară a Consiliului Național de Administrare al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM).

Ședința a fost convocată pentru a se discuta asupra situației din domeniul APL, statutului aleșilor locali, salarizării persoanelor cu funcții de demnitate publică și acțiunilor CALM în legătură cu Ziaua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală, marcată pe 1 februarie.

1.02.2013 - Autoritățile locale cer respect și vor descentralizare și autonomie locală reală!

În Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău s-a desfășurat un miting pașnic

de solidaritate în susținerea Descentralizării și Autonomiei Locale Reale, cu ocazia Zilei Profesionale a Autonomiei Locale și Lucrătorului din cadrul APL.

6.02.2013 - Prin comunicare și dialog instituțional permanent și efectiv între autoritățile centrale și cele locale, pot fi soluționate și depășite orice probleme!

Membrii Consiliului Național al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) au avut o întrevedere cu Prim-ministrul Vlad FILAT. În cadrul întrevederii au fost discutate acțiunile și măsurile urgente înaintate de către Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) în vederea perfecționării cadrului normativ, respectării drepturilor APL și asigurării funcționării normale a APL. Reprezentanții CALM au fost informați despre faptul că la 6 februarie 2013, în cadrul ședinței Guvernului, vor fi abordate mai multe subiecte legate de funcționarea APL, inclusiv vor fi aprobate modificările legislative în vederea mării cu 48% a salariului persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul APL.

18.02.2013 - Rețeaua Femeilor din cadrul CALM – o voce fermă ce merită a fi ascultată!

Pe pagina web a CALM a fost lansat filmul despre Rețeaua Femeilor din cadrul CALM. Din 898 de primari din Republica Moldova, 164 sunt femei – membre ale Rețelei Femeilor din cadrul CALM. Sunt o forță de care conducerea statului trebuie să țină cont, să fie implicate cât mai des în procesul decizional și în același timp să fie sprijinite în consolidate capacităților.

19-21.03.2013 - Participarea delegației CALM la sesiunea a 24-a a Congresului Autorităților Locale și Regionale a Consiliului European.

Delegația Congresului Autorităților Locale din Moldova, formată din 20 de primari, împreună cu reprezentanții delegației naționale a Moldovei - 5 persoane (primari și președinți de raioane) au participat la lucrările sesiunii a 24-a a Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European, Strasbourg, Franța.

27-28 martie 2013 - Reuniunea Grupului de Lucru NALAS pentru Tu-

CALM PE SCURT (ianuarie – iulie 2013)

rismul Durabil: Turismul din Europa de Sud-Est la nivel local.

Reprezentantul Congresului Autorităților Locale din Moldova a participat la reuniunea grupului de lucru al Rețelei Asociațiilor Autorităților Locale din Europa de Sud-Est (NALAS) privind turismul durabil, care a avut loc în localitatea Sveti Kriz Zacretje, Croația. În cadrul reuniunii a fost reintegrată cooperarea cu Asociația Națională a Comunelor din Italia (ANCI) în activitățile grupului de lucru NALAS. Grupul a elaborat conținutul documentului de poziție NALAS «Turismul din Europa de Sud-Est la nivel local», care urmărește consolidarea poziției comune NALAS asupra turismului durabil la nivel local.

9-10 aprilie 2013 - CALM a participat la Reuniunea privind cooperarea descentralizată pentru dezvoltare, organizată de Comisia Europeană și Comitetul Regiunilor al Uniunii Europene.

Președintele Congresului Autorităților Locale din Moldova, Tatiana Badan, și coordonatorul de programe al CALM, Alexandru Osadci, au participat la Reuniunea de la Bruxelles a Uniunii Europene privind cooperarea descentralizată pentru dezvoltare. Reuniunea a întrunit reprezentanți ai APL din majoritatea țărilor de pe glob, inclusiv din Parteneriatul Estic și din Europa de Sud-Est. La această reuniune, în calitate de copreședinte al CORLEAP (Conferința permanentă a Comitetului Regiunilor pentru țările din Parteneriatul Estic,) a participat și Dorin Chirtoacă, vicepreședinte CALM, primar de Chișinău. La fel, a participat și Comisarul european pentru dezvoltare, Andris Piebalgs, conducerea și membrii Comitetului Regiunilor, reprezentanți înalți ai Comisiei Europene, membrii Parlamentului European, reprezentanții organului suprem al UE – Consiliul de Miniștri.

11.04.2013 - "Autoritățile publice locale din Republica Moldova sunt lipsite de dreptul de aprobare a tarifelor pentru Serviciile de Alimentare cu Apă și Canalizare (AAC) - în loc de descentralizare avem centralizare!"

S-a desfășurat ședința de lucru a Comisiei de Specialitate pentru Servicii Publice Locale din Cadrul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM). A fost pusă în discuție inițiativa centralizării competenței de aprobare a tarifelor pentru serviciul de Alimentare cu Apă și Canalizare prestate la nivel de regiune, raion, municipiu sau oraș.

16.04.2013 - În opinia CALM și comunității donatorilor, cooperarea intermunicipală și dezvoltarea serviciilor publice locale sunt puse în pericol datorită lipsei de progrese în adoptarea legii finanțelor locale și blocarea procesului de descentralizare!

„Cooperarea intercomunitară în vederea eficientizării serviciilor publice locale de aprovizionare cu Apă și Canalizare: de la teorie la practică” – a fost tematica mesei rotunde organizată la inițiativa CALM, în parteneriat cu GIZ. Evenimentul a întrunit peste 20 de reprezentanți ai grupurilor de experți naționali și internaționali din cadrul agențiilor implementatoare precum: USAID, LGSP, UNDP, SDC, Apa-San, BDO etc. Obiectivul acestei ședințe a fost identificarea experiențelor de implementare în practică a conceptului de cooperare intercomunitară și identificarea riscurilor și provocărilor care însoțesc acest proces.

17.04.2013 - Grupurile vulnerabile și accesul lor la serviciile de aprovizionare cu apă: în vizorul CALM!

„Accesul grupurilor vulnerabile la servicii de alimentare cu apă și canalizare (AAC)” – aceasta a fost tematica mesei rotunde care și-a desfășurat la sediul CALM. Evenimentul a găzduit peste 20 de reprezentante ale autorităților publice locale din 10 raioane ale republicii, membre ale Rețelei femeilor primar din cadrul CALM.

3.05.2013 - Autoritățile locale contribuie la dotarea serviciului situații excepționale al Ministerului Afacerilor Interne!

În orașul Strășeni a avut loc un eveniment inedit: ceremonia de înmânare în dar a patru autovehicule speciale pentru Serviciul Situații Excepționale, care au ajuns în Republica Moldova grație efortului depus de primăria orașului Strășeni, în colaborare cu CALM și cu suportul partenerilor din Austria.

24.05.2013 - PRIMA ȘEDINȚĂ COMUNĂ A GUVERNELOR LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA!

La 24 mai 2013 la Chișinău a avut loc prima reuniune a autorităților locale din Republica Moldova și România în cadrul căreia a fost constituit Consiliul Autorităților Locale din Republica Moldova și România.

29.05.2013 - Politica tarifară și accesul grupurilor vulnerabile la ser-

vicile de aprovizionare cu apă și canalizare – subiecte discutate în cadrul primei ședințe a comisiei de specialitate a CALM!

„Accesul la servicii de alimentare cu apă și cu canalizare pentru grupurile vulnerabile și respectarea egalității de gen” – aceasta a fost tematica primei ședințe a Comisiei de specialitate din cadrul CALM pe probleme sociale. Evenimentul a găzduit peste 20 de reprezentanți ai autorităților publice locale, din 10 raioane ale republicii, primari de la primul la al șaselea mandat, consilieri locali și specialiști în domeniul asistenței sociale. Scopul acestei ședințe a fost identificarea problemelor accesului grupurilor vulnerabile la servicii de apă și canalizare, experiențelor de implementare în practică a aspectului egalității de gen și grupurilor vulnerabile în politica tarifară existentă.

20-23.06.2013 - Rețeaua Femeilor din cadrul CALM în vizită la Liga Femeilor – Primari din România.

Reprezentantele Rețelei Femeilor din cadrul CALM au participat la lucrările sesiunii extraordinare a Ligii Femeilor Primari ai Comunelor din Romania, care s-au desfășurat în stațiunea Mamaia, județul Constanța.

20.06.2013 - NEXPO 2013 – Acolo unde ideile vin să se întâlnească!

La Chișinău, în incinta Institutului Muncii, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), în parteneriat cu Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-Estul Europei (NALAS), a organizat evenimentul național de promovare a Târgului Internațional al Municipaliților NEXPO 2013, care a întrunit circa 100 reprezentanți ai autorităților publice locale de nivelul unu, precum și reprezentanți ai mediului de afaceri în domeniul eficienței energetice și energiei regenerabile.

21.06.2013 - Autoritățile Locale din Lituania vor colabora cu Autoritățile Locale din Moldova!

La Chișinău, în incinta Institutului Muncii, sub auspiciul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), s-a desfășurat întrunirea cu reprezentanții Asociației Autorităților Locale din Lituania. În cadrul evenimentului au participat circa 30 de reprezentanți ai autorităților publice locale din Moldova și Lituania.

26.06.2012 - În loc de descentralizare – centralizare! Proiectul legii privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare stârnește controverse între administrația centrală și cea locală!

În incinta Ministerului Agriculturii și Industrie Alimentară, la inițiativa Comisiei

Parlamentare pentru Administrație Publică și Dezvoltare Regională, prezidată de Eduard Mușuc, au fost organizate dezbateri publice asupra proiectului de Lege nr. 258 din 14.06.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, elaborat de către Ministerul Mediului de comun acord cu Asociația „Moldova Apă-Canal”. Evenimentul a întrunit peste 40 de reprezentanți ai Parlamentului, Ministerului Mediului, Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, Agenția „Apele Moldovei”, Asociația „Moldova Apă - Canal”, S.A. „Apă - Canal” din Chișinău și republică, Congresul Autorităților Locale din Moldova, precum și reprezentanți ai Administrației Publice Locale.

12.07.2013 - Deblocarea mecanismului de cooperare intercomunitară – Noi oportunități pentru APL și cetățeni!

„Ajustarea cadrului legislativ în vigoare în vederea eficientizării mecanismului instituțional de cooperare intercomunitară în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală, în special al celui de alimentare cu apă și de canalizare” – aceasta a fost tematica mesei rotunde care și-a desfășurat lucrările la inițiativa CALM. Evenimentul a găzduit peste 20 de reprezentanți ai grupurilor de experți naționali și internaționali din cadrul agențiilor implementatoare precum: USAID, LGSP, UNDP, SDC, ApaSan, BDO, Consiliul European, Delegație Uniunii Europene în Republica Moldova și reprezentanți ai Administrației Publice Locale. Scopul acestei ședințe a fost prezentarea concluziilor ce țin de analiza situației actuale în domeniul cooperării intercomunitare și propunerea măsurilor de modificare a legislației în vederea deblocării mecanismului de cooperare intercomunitară.

17-18.07.2013 - Cooperarea intercomunitară în vizorul CALM: discuții în teritoriu.

La Cimișlia și Bălți, la inițiativa CALM, au fost organizate două mese rotunde cu

genericul „Ajustarea cadrului legislativ în vigoare în vederea eficientizării mecanismului instituțional de cooperare intercomunitară în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală, în special al celui de alimentare cu apă și de canalizare”. Evenimentele au găzduit în total peste 60 de reprezentanți ai Administrației Publice Locale și ai partenerilor de dezvoltare. Scopul acestei ședințe a fost prezentarea și discutarea cu membrii CALM a concluziilor ce țin de analiza situației actuale în domeniul cooperării intercomunitare și propunerea măsurilor de modificare a legislației în vederea deblocării mecanismului de cooperare intercomunitară.

CALM: CARTE DE VIZITĂ

Misiunea CALM este de a promova o administrație publică locală democratică, descentralizată, transparentă și eficientă, capabilă să contribuie efectiv la dezvoltarea comunităților locale și asigurarea membrilor săi cu servicii publice de calitate.

MEMBRII CALM BENEFICIAZĂ DE:

- Instrumente eficiente de promovare a descentralizării și autonomiei locale reale;
- Stabilirea unui parteneriat efectiv cu Guvernul și autoritățile publice centrale în baza principiilor de egalitate, colaborare, legalitate, transparență și respect reciproc.
- Promovarea cooperării constructive și permanente între autoritățile locale și cele centrale;
- Participarea la seminare/mese rotunde/ateliere de lucru/vizite de documentare pe domenii cu tematică strategică pentru comunitățile pe care le reprezintă;
- Consultanță juridică, economică, financiară, statistică etc.
- Organizarea cursurilor de instruire și a schimbului de experiență pentru aleșii și funcționarii din administrația publică locală;
- Efectuarea de analize și expertize ale cadrului legal;
- Editarea unor studii, ghiduri, manuale, cărți, reviste, publicații, filme;
- Promovarea drepturilor și intereselor membrilor CALM;
- Consultanță pe problemele noii legislații și oferirea recomandărilor de implementare a noilor prevederi;
- Consultanță specializată în diverse domenii: tehnologii informaționale, inginerie, arhitectură, contabilitate, management;
- Intermedierea unor acorduri de colaborare cu localități din R Moldova, precum și cu cele de peste hotarele țării;
- Asistență și sprijin în atragerea de fonduri și scriere de proiecte;
- Asistență, suport și informație pentru APL și documente de consiliere expediate cu regularitate: e-buletine, newsletter, website, pliante, ziare, alte materiale de informare și comunicare;
- Acces la briefinguri, consultări, studii și cercetări;
- Serviciu de informare direct prin telefon sau email;
- Suport și asistență în relațiile cu mass-media și facilitarea oportunității de a fi evidențiate în campaniile naționale media ale CALM.
- Promovarea cooperării intermunicipale, a bunelor practici și a colaborării internaționale;
- Stabilirea și dezvoltarea cooperării cu asociațiile și organizațiile naționale și internaționale;

CALM: TREI PRINCIPII DE AUR ALE APL

Congresul Autorităților Locale vă prezintă trei spoturi, realizate în parteneriat cu IDIS „Viitorul”, în care sunt redade, într-un stil artistic, condițiile în care sunt nevoiți să-și exercite misiunea publică ediliilor locali. Pentru a viziona integral spoturile, urmăriți postul de televiziune EURO TV sau accesați pagina oficială CALM - www.calm.md

1. PUTEREA LOCALĂ E PENTRU TINE!

2. STATELE DE PERSONAL - COMPETENȚA EXCLUSIVĂ A PUTERII LOCALE!

3. NU TE PLÂNGE DE NEVOI. CAUTĂ SOLUȚII!

CU CALM, ÎN OGLINDĂ!

DRAGI PRIETENI, MEMBRI AI CALM ȘI REPREZENTANȚI AI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DIN ÎNTREAGA ȚARĂ! Avem plăcerea să vă aducem la cunoștință faptul că, la inițiativa CALM, postul de televiziune EURO TV difuzează lunar o emisiune dedicată problemelor din administrația publică locală. Printre invitați vor fi reprezentanți ai APL de nivelul I și II, reprezentanți ai administrației publice centrale, experți în domeniu.

Emisiunea este difuzată o dată pe lună și este moderată de jurnalista Ecaterina Mitin-Stratan, realizatoarea proiectului „În Oglindă”. Scopul principal al emisiunii este de a atrage atenția societății asupra locului și rolului APL, dar și a accentua importanța descentralizării în dezvoltarea țării.

Suntem ferm convinși că numai prin identificarea și evidențierea problemelor din domeniul APL vom reuși să atragem atenția structurilor centrale asupra dificultăților cu care se confruntă administrațiile locale. Respectiv, vă sugerăm să dați de fiecare dată curs invitațiilor la emisiune, astfel încât opinia dvs. să poată fi auzită de o țară întreagă. Numai utilizând la maxim toate platformele de exprimare, inclusiv ziarul „Vocea Autorităților Publice Locale” și emisiunea radiofonică, vom reuși să facem ca și în Moldova să fie conștientizată o axiomă care în întreaga Europă este demult literă de lege:

COMUNITĂȚILE LOCALE PUTERNICE SUNT TEMELIA UNUI STAT!

Congresul Autorităților
Locale din Moldova

APEL

Către toate comunitățile, care doresc să încheie acorduri de cooperare/parteneriat/înfrățire cu localități din România, Cehia, Suedia, Letonia, Bulgaria, Polonia. Doritorii sunt rugați să transmită la CALM, via fax sau e-mail, următoarea informație despre comunități: numărul de locuitori, mărime localitate, etc., domeniile de cooperare și țara, din care ar dori să fie viitorii parteneri de cooperare.

Congresul
Autorităților
Locale
din Moldova
(CALM)

acordă servicii reprezentanților Administrației Publice Locale în vederea elaborării Planurilor Strategice, consultanță juridică, alte servicii, care pot avea un impact important asupra dezvoltării comunităților locale, a promovării descentralizării și consolidării autonomiei locale. Pentru detalii nu ezitați să ne contactați.

CALM e mereu alături!

În fiecare Sâmbătă, la ora 14.00, la postul de radio Vocea Basarabiei ascultați

„Vocea Administrației Publice Locale”

cu Victor Rusu

De asemenea, puteți asculta această emisiune on-line prin internet la <http://voceabasarabiei.net>